Ժ. ՏԱՐԻ 2802 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 29 ՄԱՐԵՐԻ 4385 — 5 ՅՈՒՆԻՍ 1893 — 3 ԶԻԼՀԻՋՋԷ 1310 — ՇԱԲԱԹ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՆՉ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Կ. Պոլիս

درعلیه ده غلطه ده آره‌وك غزه‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան դրամական արժէք	150
» » Վեցամսեայ » »	75
» » Եռամսեայ » »	40
Օտար երկիրներ Տարեկան Ֆրանկ	56
» » Վեցամսեայ »	28
Ընտիր թուղթի վրայ նամակաւոր տպագիր Տարեկան Օսմ. Ոսկի	2
Գաւառաց թղթատարի Դարձի Վճարիսակ Ղրուշ	50

Խմբագրութեան ղրկուած նամակ կամ այլ գրութիւն ետ չի տրուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 5/17 ՅՈՒՆԻՍ 1893

ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՆԻՒԹԵՐ

ՆԵՍՏՈՐԱԿԱՆՔ, ԹՈՊԻՒՔ, ԱՍՈՐԻՔ

Անցեալ շաբթուն Լոնտոնի Արքեպիսկոպոսարանին մէջ կարեւոր ժողով մը գումարեցաւ նախագահութեամբ Քէնդրպըրիի Արքեպիսկոպոսին, ի ներկայութեան շատ մը Լորտերու, Լորտուհիներու, եպիսկոպոսներու և վարդապետներու։ Խորհրդակցութեան առարկայն էին անկիւքան եկեղեցականկրթական պաշտօնեայք որք ղրկուած են Նեստորականաց մէջ, հաւանութեամբ Նեստորական Պատրիարքը Մար Շիմունի, կրթելու համար Նեստորական կղերն ու նոր սերունդն։ Անկիւքան վարդապետ Տքթ. Ֆառար ըսաւ թէ Ասորիք քրիստոնէութիւն ընդունող առաջին ազգերէն մին են, և Նեստորական աղանդին պատճառաւ Եկեղեցւոյ միութենէն անջատուելէ ետքն ալ, ոչ մէկ եկեղեցի անոնց չափ եռանդ ցուցած է հաւատոյ տարածման։ Բայց Նեստորական ժողովրդին մէկ մասը, պարագայից բերմամբ, բարոյական տկարութիւններ ցուցած է, և կծծութիւն ու ճշմարտախօսութեան մասին անտարբերութիւն տարածուած են այս ցեղի մէջ։ Յիսուն տարի առաջ Նեստորականք իրենք դիմելով Քէնդրպըրիի Արքեպիսկոպոսին, խնդրեցին անկիւքան պաշտօնէութեան առաքումն իրենց մէջ։ Այս պաշտօնէութիւն փրուիկանտայի հետամուտ չէ, (կ'ըսէ Տքթ. Ֆառար,) այլ միայն կրթութեան ու բարեգործութեան կոչում ունի, և Նեստորականաց նոր սերունդը կը կրթէ՝ իրենք իրենցմով քրիստոնէական բարեկրթութիւն ծաւալելու իրենց ժողովրդեան մէջ։ Ապա խօսք առաւ Վեր. Ա. Լէնկ, որ Նեստորականաց մէջ գործած ըլլալով, մօտէն կը ճանչէ զանոնք։ Տիկին Պիշըբ եւս, այն կողմեր ճամբորդած ըլլալով, այս և ուրիշ կրօնական հասարակութեանց վրայ ճառախօսեց։ Նեստորական Եկեղեցին դժուար կացութիւններու մէջ գտնուած է թէեւ, բայց ժողովուրդն հաւատարիմ մնացած է անոր։ Ապա խօսեցաւ նոյն ինքն Քէնդրպըրիի Արքեպիսկոպոսն, որ յիշեցուց թէ Նեստորականաց մէջ այս հոգեւոր և բարոյական գործն յառաջ տանելու համար ոչ միայն դրամ պէտք է այլ մանաւանդ անձնուէր, շրջայեցաց և աշխատասէր եկեղեցականներ և կրօնաւոր քոյրեր։ Իրենք հիմա Նեստորականաց մէջ 74 հատ գիւղային դպրոց բացած ունին։ Բայց ուրիշ շատ տեղեր դպրոց բանալու և կեցածները բարւոքելու և յառաջացնելու պէտք կայ։ Ի՞նչ օգուտ ունի քրիստոնէութիւնն ինորոյ մուծանել ոչ-քրիստոնեայ հեռաւոր ցեղերուն մէջ, եթէ թոյլ տանք որ բարոյապէս անանուն մնալով փճանայ հոն ուր արդէն կայ քրիստոնէութիւն։

Քէնդրպըրիի Արքեպիսկոպոսն ապա Նեստորական հնութեանց վրայ խօսելով, ցաւ յայտնեց այն տեղեկութեանց համար զորս առջի օրուան Թայմսի մէջ կարդացած էր հիւսիսային Չինաստանի Նեստորական արձանագրութեան վիճակին վրայ, և ծանոյց թէ Տիկին Պիշըբի առաջիկայ ճամբորդութեան նպատակներէն մին պիտի ըլլար այն քարի լուսանկարներն հանել։ (Եզական կին, սա Տիկին Պիշըբ, որ երբեմն ծանօթ էր նաեւ իբրեւ Օրիորդ Իզապէլա Պըրտ։ Պըրտ՝ թռչուն ըսել է, և իւր մականունին պէս, ինքն ալ կարծես թէ կը թռչտի աշխարհի մէկ ծայրէն միւսը։ Բանի տեղ չի դներ տառապանք, նեղութիւն, հալածանք, բաւական է որ տեսնել ուզած ցեղերն ու տեղերը տեսնէ և հատոր հատորի ետեւէ հրատարակէ անոնց վրայ, մերթ ընթ մերթ իւր արկածներուն պատմութեամբ նոյն իսկ Բառլամէնթն զրաղեցնելով։)

Արքեպիսկոպոսին ակնարկած Նեստորական յիշատակարանին վրայ կարժէ որ համառօտ ծանօթութիւն մը տանք։ Այս յիշատակարան կը գտնուի ի Սէվլսի, հիւսիսային արեւմտեան Չինաստանի մէջ, և Վեր. Մոյր Տընքան Շանկայի անգլ. թերթի մը մէջ այդ մասին հետաքրքրաշարժ ծանօթութիւն մը կը հրատարակէ։ Այս յիշատակարան առաջին անգամ 1625 թուականին գտնուեցաւ։ Հասարակ և անարուեստ մարմարիոն է, ասորերէն ու չիներէն տառերով ծածկուած։ Չինացիք անոր տարօրինակ դրերուն և գագաթը զարդարող խաչին զարմացած, հետաքրքրուած են, եւ ձեռք չեն դպցուցած։ Այս քար հոն անկուած էր յամի Տեառն 781ին, ութերորդ դարուն մէջ, և դրական ապացոյց մ'է թէ Ասորիք, մանաւանդ Նեստորականք, Զ., Է. և Ը. դարերուն մէջ Մայրագոյն Արեւելից կողմը ճամբորդութիւններ ըրած են քրիստոնէութիւն տարածելու համար։ Արձանագրութիւնն յոյժ երկար է, կը պարունակէ տաղ մը ի գովեստ քրիստոնէութեան ծաւալման ի Չինաստան, «այն նշանաւոր կրօնին»։ Հնագէտ Տքթ. Ուիլիամս կը դրէ թէ «այս ճշմարտապէս քրիստոնէական գրուած հնագոյն քրիստոնէական արձանագրութիւնն է Ասիոյ մէջ գտնուած, և որոշ կը ցուցնէ թէ Քրիստոնէութիւնը ժամանակաւ մեծ յառաջդիմութիւն ըրած էր Չինացւոց մէջ։ Քիրխըր և Լը Քոնդ կ'ըսէին թէ այս արձանագրութիւն Չինաստանի մէջ հռոմէական Եկեղեցւոյ վաղեմի յառաջդիմութեան ապացոյց է։ բայց հիմակ ոչ ոք կը տարակուսի թէ մարմարիոնի այս պատուական կտոր վճռական հաւաստիքէ Նեստորականաց քրիստոնէական աշխատութեան այն հին դարերուն մէջ։

Ոչ շատ յառաջ, օտար իշխանութեանց ներկայացուցիչներու կողմէ եղած դիտողութեանց վրայ, չինացի կառավարութիւնն հրամայեց որ միջոցներ ձեռք առնուին այս արձանաքարն օդին ազդեցութեանց դէմ պաշպանելու։ Այնու հանդերձ, յիշատակարանին արդի վիճակը շատ խեղճ է։ Մերունի քահանայ մ'ըսեր է Պ. Տընքանի թէ հովը վար ձգեց քարը, բայց չի յիշեր թէ երբ։ Ինք այն ատենն զրաղած է հոգեւոր գործերով որ առանց աշխարհային նիւթերու կարեւորութիւն չի տար։ Ուրիշներ կը պատմեն թէ արձանաքարը դիտմամբ քայքայած են քահանայք, նախանձելով անոր տրուած կարեւորութեան։ Դիրքերուն մէկ մասը մօտ ժամանակներս ջնջուած ըլլալու նշաններ կը ցուցնեն, և անոնց տեղ չարամիտ մարդիկ ուրիշ նշաններ դրած են։ Յիշատակարանին մէկ մասը չմնական հին նշանագիրներով է, եւ հիմա կ'աշխատուի Չինաստանի մէջ ամենէն հմուտ Մանտարիններուն կարդացնել տալ այս զուտ չինական մասս։ Հին ազգերու պատմութիւնն հիմակ այսպիսի քարի կտորուանքներով կը կազմուի կամ կը ճշդուի, և Չինաստանի մէկ անկիւնը կորուսեալ կարծուած այս մարմարիոնի կտոր նշանաւոր գաղափար կուտայ Նեստորականաց նախկին գոյութեան ու գործունէութեան վրայ։

* * *

Երկու օր ետքը Լոնտոնի մէջ ուրիշ ժողով մը գումարեցաւ, որ արեւելեան ուրիշ Եկեղեցւոյ մը ներքին կեանքով զրաղեցաւ։ Օրակարգն էին Խպտիներն, Եգիպտոսի վաղեմի քրիստոնեայներն, հարազատ սերունդ Փարաւոնների ժամանակի Եգիպտացւոց այն մասին որ ընդունած է քրիստոնէութիւն։ Ժողովոյն նախագահեց Եորքի Արքեպիսկոպոսն։ Անկիւքան Եկեղեցւոյ մէջ կայ մարմին մը որ կը զրաղի տգիտութեան խաւարին մէջ ինկած այս հին հասարակութեան խնդրական և հոգեւոր վերածնութեան։ Այս անկիւքանք Գահիրէի մէջ եղ Եպիսկոպոս անուն խրախճանական վարժարան մը կը պահեն՝ դաստատուն իրենք տալով։ Արքեպիսկոպոսը դրամական և բարոյական աջակցութիւն խնդրեց Խպտիներու մէջ այս օգտակար գործն ընդարձակելու համար։ Ցիշեցուց թէ Անկիւքանք ամենուին հետամուտ չեն կրօնափոխ ընելու այն արեւելեան հասարակութիւններ որոց մէջ կը գործեն։ Մանաւորապէս Խպտիներու նկատմամբ իրենց բովանդակ բաղձանքն է կենդանացնել և վերարծարծել նախկին Խպտի Եկեղեցին, որոյ կեդրոնն է Աղեքսանդրիոյ Պատրիարքութիւնն, Աթոռն Սրբոյն Մարկոսի։ Կանոնիկոս Աբոդ Հոլտատ առաջարկեց այս որոշումը. «Անկեարեւ զեղծումները բարւոքելու, նա մանաւանդ կղերն վիճակը բարեւաւելու և բարձրացնելու համար Խպտի եկեղեցւոյն մէջ եղած ամեն ճիգեր և Խպտի կանանց ընկերական պայմանները նորոգելու և աղնուացնելու մտոք եղած ամեն ձեռնարկներ արժանի են անկիւքան եկեղեցւոյ ժողովրդեան հատկիր աջակցութեան, և կը յուսանք որ ընկերակցութիւնը դրամական նոր ոյժեր ստանալով կարող կ'ըլլայ դրապէս նպաստել այս գովելի նպատակներուն իրագործման։» Առաջարկութեան հեղինակը բացատրեց թէ Խպտի քրիստոնեայք ուշադրաւ տոկունութեամբ պահած պահպանած են իրենց հաւատքն հին դարերու և զանազան փորձութիւններու մէջ, բայց հիմակ որ պայմանք փոխուած և պարզուած են, հիմակ որ լուսաւոր ժամանակի մը մէջ կ'ապրինք, իրենց նախահայրերէն ժառանգեալ նոյն յամառութիւնը Խպտիք կը ցուցնեն նաեւ օգտակար ձեռնարկութեանց դէմ, և այս է գործին դժուար կողմը։ Սրբ Փոլին Աբոդ Մոնքրիէֆ, որ Նեղոսի ջուրց միջոցաւ ոռոգման ճիգին մասնագէտ անօրէնն է, երկրորդելով պատուելի կանոնիկոսին առաջարկն, յիշեց Խպտի քահանայից տարօրինակ ագիտութիւնն, որք թէեւ կրնան կարդալ իրենց եկեղեցական գիրքերը, բայց նշանակութիւնը չեն հասկնար։ Մաս մը Խպտիք ուզեցին կրօնափոխ ըլլալ (բողոքական ըլլալ,) բայց աչխատուեցաւ եւ կեցնել զիրենք, և յանձնարարուեցաւ որ իրենց եկեղեցւոյն մէջ մնալով հանդերձ Չինաստան կրթել իրենց կղերն և Խպտի Եկեղեցին իւր նախկին պայծառութեան դարձնել ուսմամբ, զարգացմամբ և բարեպաշտութեամբ, ճշմարտապէս քրիստոնէական կրթութեամբ։ Որոշուեցաւ Խպտիներուն անցելոյն և Խպտի Եկեղեցւոյն ու ժողովրդեան արդի վիճակին վրայ ընդարձակ տեղեկութիւններ հաղորդել անգլիացի ժողովրդեան, մանաւանդ Եգիպտոս գացող զբօսաշրջիկներուն։

Ինչպէս Նեստորականներուն և Խպտիներուն, նաեւ Ասորիներուն վրայ պարբերաբար ուշադրութիւն կը հրաւիրուի, եկեղեցական խնդիրներու և ձեռնարկներու առթիւ, և հիմակ ալ այնպէս է։

ՍԵՍՏՈՐԱԿԱՆՔ ԺՈՂՈՎՈՒ

Երուսաղեմի մէջ եկեղեցական ժողովոյ մը գումարման առթիւ, Թայմսին Վիեննայի թղթակիցն յունիս 7 թուով երկար և շահագրգիռ հեռագիր մը կ'ուղղէ, յորում ի մէջ այլոց կ'ըսէ թէ արեւելեան և արեւմտեան եկեղեցիները միայնելու խորհուրդներն անիրականալի բաներ են, և ցարդ երեւցած ճիգեր գլխովին հակառակ տպաւորութիւն ըրած են։ Հռոմայ կողմէ Ռուսիոյ մէջ եւս ուղղեցաւ այնպիսի միութիւն յառաջ բերել, բայց չյաջողեցաւ, և յաջողելուն հաւանականութիւն չկայ։ Վանուիմէզլի անունը կրող երկու կարդինալներէն մին Ռուսիոյ Սինոդին աւագ Պրոկուրոր Պ. Փոպիէտոնոսցեի հետ տեսակցութիւն մ'ունեցած ըլլալով, հրատարակութիւն մ'ըրաւ, ըսելով թէ այս ռուս պաշտօնատար հաւանական կը նկատէ մերձեցում մ'ընդ մէջ ռուսական Եկեղեցւոյ և կաթոլիկ Եկեղեցւոյ։ Պ. Փոպիէտոնոսցեն անմիջապէս հերքեց թէ ինք այնպիսի գաղափար չէ յայտնած, և անդլ. հանդիսի մը մէջ երկար յօդուած գրեց, բացատրելով այդ գաղափարին անհնարութիւնը։

Թո՛ղ արեւելեան և արեւմտեան Եկեղեցեաց միացումը, ռուս կառավարութիւնը նոյն իսկ իւր կաթոլիկ հպատակաց Եկեղեցական կառավարութեան մասին Վատիկանի ներկայած առաջարկներն արժանի չէ դատած ընդունելութեան։ Վատիկան յոյսը կորած է Ռուսիոյ հետ դիւանագիտական կանոնաւոր յարաբերութիւն հաստատելէ։ Ո՛չ Ռուսիա ներկայացուցիչ ունի Վատիկանի մօտ ո՛չ Վատիկան՝ Փեթերսպուրգի մէջ։ Թայմսի թղթակիցն, իբրեւ իրազեկ արեւելեան Եւրոպոյ գործոց, ուշադրաւ երեւոյթ կը համարի որ արեւելեան Եկեղեցւոյ հետեւողք արեւմտեան Եկեղեցւոյ չյարելէ զատ, արեւելեան Եւրոպոյ կարգ մը կաթոլիկ Սլաւներն, օրինակի համար Պոհեմիոյ Զեխերն և Ակրամի Խրուատներն, որք կաթոլիկ են, խմբովին օրթոդոքսութեան յարելու վրայ են, արեւելեան Եկեղեցին նկատելով սա ցեղերուն բնիկ նախնական Եկեղեցին, և անոնց արեւմտեան Եկեղեցւոյ յարելն իբրեւ ժամանակի բերմունք համարելով, այնպիսի դարուց մէջ ուր անոնք ենթակայ էին զանազան արտաքին գերակշիռ ազդեցութիւններու։

Հռոմայ Փրոփականտայի ժողովն օգուտ քաղելով Ֆրանսայի գաղթական ծաւալումէն, իւր միսիոնարութիւնները Ֆրանսական ազդեցութեան տակ դրաւ, որպէս զի Ֆրանսական ազդեցութեան ծառայեն ի ծայրագոյն Արեւելս, և Ֆրանսական իշխանութիւնք զանոնք հովանաւորեն օտարներուն դէմ։ Հան գուցեալ Լավիժրի կարդինալ շատ աշխատած էր Վատիկանի և Ֆրանսական Հանրապետութեան միջեւ համերաշխութիւն հաստատելու։ Այս մտօք հիմնեց Սպասակ Հարց Միութիւնն, որք հիւսիսային Ափրիկէի մէջ քրիստոնէութիւն և քաղաքակրթութիւն տարածելով, և գերեվաճառութեան դէմ մաքառելով, միանգամայն Ֆրանսական ազդեցութեան ծաւալման պիտի աշխատին։ Սիրաշահելու համար Ֆրանսական Հանրապետութիւնը, Վատիկան Ֆրանչիսկեան խոպան միաբանութիւնն եւ կանչեց Թունուզ, և անոնց տեղ Ֆրանսացի կրօնաւորներ կարդել տալու մտքոց ընծայեց, բան մը որ անհաճոյ եղաւ խոպայիներուն և զանոնք աւելի պաղեցուց Վատիկանէ։ Հարաւային կամ արեւելեան Եւրոպոյ մէջ եւս Վատիկան կ'ուզէ որ գերմանացի, աւստրիացի և իտալացի կաթոլիկ կրօնաւորներուն տեղ Ֆրանսացի կրօնաւորներ պաշտօնավարեն։ Բայց Գերմանիա, Իտալիա և Աւստրիա չեն հաւանիր այս փոփոխման։ Ամենքը մեկէն արեւելեան։ Պատրիարքութեան մը տակ առնելու խորհուրդն եւս հետեւանք չէ ունեցած։ Գալով Երուսաղեմի մէջ գումարուած սոսկ եկեղեցական ժողովոյն, կարդ մը Ֆրանսական լրագրաց մէջ անոր տրուած կարեւորութիւնը նշանակութիւն չունի, կ'ըսէ նոյն իրազեկ թղթակից։ Այս ժողովոյ մէջ միայն կաթոլիկ եկեղեցականներ գտնուած են։ Ուրիշ կրօնական հասարակութեանց դիրքը չոչափող բան մը չէ եղած, ու չէր կրնար ըլլալ։

ԲՈՒԴԱՊԷՍՏԻ

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ մէջ նոր Ռայխսթակի ընտրութիւնք ակնոն այս հինգշաբթի, բայց վերջնական արդիւնքն իմանալու համար տակաւին տասն օր պէտք է սպասենք։ Զի ամսոյս 3ին կատարուած ընտրութեանց արդիւնքը պաշտօնապէս Պերլինի մէջ պիտի հրատարակուի ամսոյս 7ին։ բայց շատ մ'ընտրութիւնք համեմատականի մնացած ըլլալով, այս գործողութիւն պիտի կատարի ամսոյս 12ին, և պաշտօնական արդիւնքն 16ին պիտի ծանուցուի։ Ընտրութեանց սկսելէն մէկ օր առաջ, կառավարական լրագիրը անդամ մ'եւս սրեցին իրենց գրիչն, և մէկ մէկ նոր խմբագրականով վերջին հրաւէր մ'ուղղեցին ազգին խոհեմութեամբ քուէ տալու, եւ զինուորական ծրագիրը չմերժելու։ «Ամենքս ալ ուրախացանք 1870 յուլիս ամսուն, երբ գերմանական զօրագունդ զօրագունդի ետեւէ կ'արշաւէր Ռէնն գետէն անդին, և սեղմ կարգերով կը յարձակէր թշնամւոյն վրայ։ Այն ատեն ո՞ոչափ գոհ էինք որ բանակի յաւելումը մերժող ընդդիմադիրներուն խօսքը չէր եղած։ Այն օրեր նորէն կրնան գալ, և այն ատեն շատ պիտի ցաւինք, եթէ անարդարացի թեթեւամտութեամբ մը մերժենք զինուորական ոյժերու յաւելումները զորս գերման կառավարութիւնը միահամուռ կը պահանջէն ազգէն»։ Այս տեսակ հանդուգնական խօսքեր կը գրէին երկուշաբթի և երեքշաբթի կառավարական լրագիրը։ Կը թուայ տեսնել թէ ընտրողաց վրայ ինչ տպաւորութիւն ըրած են։ Ամսոյս վերջին օրը պիտի բացուի նոր Ռայխսթակն, և անմիջապէս իւր նկատառութեան պիտի մատուցուին (Ա.) Զինուորական ծրագիրն, և (Բ.) Հնտպտի դէմ զգուշական միջոցներ պարունակող ծրագիր մը։

ՖՐԱՆՍԱ.—Փարիզի սեղանաւորք որոց որոշումներն երկէ ծանուցինք Սակարանի նոր օրէնքին կատամբ, նախարարապետ Պ. Շարլ Տիւբիւիէ պիտի խնդրեն փոփոխումն այն օրէնքին, որոյ սակարանական գործողութեանց վրայ միասակար հետեւանքներն որոշ պիտի ցուցնեն իրենն։ Երեսփ. ժողովոյ մէջ Պ. Տրոնքլ պիտի առաջարկէ օրէնքին փոփոխումն, երմտացոյցի վիճաբանութեան առթիւ։

—Ի Փարիզ բնակեալ լեհ գաղթականք դիտողութիւններ ըրեր են այն վճռոյն դէմ, որով ի Փարիզ վախճանեալ ռուսահպատակի մը թաղերը կը յանձնուին Ռուսիոյ ընդհանուր հիւպատոսին և ոչ թէ վախճանելոյն ժառանգորդաց։

—Մոնպլասնի քաղաքապետը մէկ ամսուան համար պաշտօնանկ եղաւ, իւր չբնակին մէջ իսկ ապօրէն ընթացք բրո-

---

ԹԵՐԹՕՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի (37)

ԼՈՒԻՍ ԾԱՐՈՒԼԻՕ

ԻՒԶՕՐԻ ՁԱՂԱՑՔԻՆ ՈՐԻՐԸ

Գ.

ՅՈՆԴԷԶԻ ԴՂԵԱԿԸ

Եւ բռնելով ամուսինը՝ դուրս տարաւ։

Երկու սիրահարները առանձին մնացին։ այնքան յուզուած էին որ նախ չկրցան իրարու հետ խօսակցիլ։

Իր հօրմէն մերժուելէն ետք Թէոտոր հաղորդած էր մանկամարդ աղջկան՝ հօրն հետ ունեցած վէճը, և քանի մը վայրկեան մէջ անոնք ամենասորին վիշտն կ'անցնէին ամենասաստիկ ուրախութեան։

—Սիրելի Սոֆի՛։

—Սիրելի Թէոտո՛ր։

—Վերջապէս, ուրեմն երկուքս ալ պիտի կրնանք զերծ մնալ այն սոսկալի հարկէն զոր կ'ընդունիմ բեի, որմէ կը վախնայի, այսինքն ստիպուած ըլլալ հօրդ ընդդիմանալու։

—Ահ, ես ալ ձեզի պէս էի...

—Ինչո՞ւ նորէն չը սկսինք մեր տղայական անուշ խօսակցութիւնը... նշանուած չե՞նք։

—Իրաւ է, ես ալ քեզի պէս երջանիկ եմ. բայց եթէ մայրդ օգնութեան չի հասնէր, եթէ ամեն բան մեզ դէմ ըլլար, տեղի չպիտի տայիր, այնպէս չէ՞, Թէոտոր։

—Տեղի տայի՞, երբէք, Սոֆի։ Փոխանակած էինք մեր երդումները, և հակառակ հօրս նկատմամբ ունեցած բոլոր յարգանքիս և բոլոր սիրոյս, իր նախադատումներուն չպիտի զոհէի իմ և քու երջանկութիւնդ։ երկինք վկայ է որ անոր կեանքն ու պատիւն ազատելու համար անվարան պիտի հրաժարէի քենէ,—թէեւ պիտի մեռնէի,—բայց այս երկու անհրաժեշտ պարագաներէն դուրս բան մը կարող չէր տարբացնել զիս։

—Ո՞ոչ ալ կը սիրեմ այսպէս խօսիդ լըսել։ Դուն հիշդ այն մարդն ես զոր երեւակայած էի երազներուս մէջ, այն մարդը զոր սիրելու ծարաւն ունէի։ Հպարտ եմ տեսնելով քու այդ մեծ զգացումներդ, որք պիտի մղէին քեզ անձնուիրութեան և անձնուրացութեան գեւազնական աստիճանին։ Այո, պէտք ունիմ այսպէս զգալու զքեզ, անկարող ամօթալի գործի մը, անկարող տկարութեան մը իսկ, քեզ այնպէս կուզեմ ինչպէս յօրինած եմ երեւակայութեանս մէջ, ինչպէս կուզեմ որ իտէալս ըլլաս... այսպէս մնացիր ուրեմն, բայց կուզես գիտնալ ո՞րքան կը սիրեմ քեզ, կուզե՞ս գիտնալ ով եմ ես, կուզե՞ս ամբողջովին ճանչնալ զիս, կուզե՞ս որ հասկնամ քեզ իմ սիրոյս բովանդակ խորութիւնը... ըսէ, կուզե՞ս...

—Սիրելի Սոֆի, իմ ծարուած հոգիս կը խմէ քու խօսքերդ բարերար շաղի մը պէս։

—Լաւ ուրեմն, մտիկ ըրէ և պիտի հասկնաս թէ ինչպէս այս արարածը, որուն համար կ'ըսեն թէ տկար, քմահաճ և անհեթեթ է, կինը ինչպէս գիտէ սիրել...։ Ադեկ նայէ ինձ, Թէոտոր, հոս, աչքդ աչուընտերուս մէջ և մտիկ ըրէ. ոչ ոք կը ճանչնամ, ոչ ոք, ադեկ կը լսե՞ս, որուն կեանքը կամ պատիւն ազատէի, եթէ ասոր համար հարկ ըլլար քենէ հրաժարիլ։

Մանկամարդ աղջիկն այս վերջին խօսքերն արտասանած էր տարօրինակ բորբբումով մը։ Թէոտոր երբէք այսպէս տեսած չէր զայն, բայց ինքն ալ չափազանց սիրելու՝ չէր սոսկար անկից. ընդհակառակն տարօրինակ կերպով յուզուեցաւ այս սիրոյն խոստովանութենէն այն աստիճան կատարեալ, անսահման ու այլ եւս անկարելի էր անոր առջեւ ի կրնա դնել ոչ պատշաճութիւն, ոչ օրէնք, ոչ ընկերային պայման, ոչ մարդկային զգացում։

Սոֆի, առանց ժամանակ տալու իր սիրահարին որ պատասխանէ իրեն, շարաչարեց ակնարկովը պարուրելով զայն։

—Այո, կը սիրեմ քեզ բանի մը զոհ չը տալու չափ. ինչո՞ւս պէտք մարդերը... դուն ես իմ միակ մարդս։ Ինչո՞ւս պէտք պատիւը, դուն ես իմ պատիւս։ Ինչո՞ւս պէտք կեանքը, դուն ես իմ կեանքս. և ի՞նչ ալ պատահի, ապագան ի՞նչ ալ վերապահէ մեզի, սիրոս քեզ համար միայն պիտի բաբախէ...։

Բոլոր օրը, երկու սիրահարները, որք չբաժնուեցան իրարմէ, դարասատին մէջ պտրտցուցին իրենց սիրոյն և իրենց պատրանքներուն արքշուութիւնը։

Սոֆի կուզէր որ Թէոտոր ամուսնանալուն պէս թողու դինուորական ապարէզը՝ բոլորովին իրեն տալու համար ինքզինքը։ «Բաւական հարուստ պիտի ըլլանք, կ'ըսէր անոր, մեզ համար... և անոնց համար որք կրնան ծնիլ, կը յաւելուր շնորհնակ չիկնումով մը որ կը զարմացնէր և միանգամայն կը գինովցուներ երիտասարդը։

Ցանդգնութեան և միամտութեան այս խառնուրդը որ ամբողջ բնաւորութիւնն էր Սոֆիին, առաջին անգամ մտեցողին վրայ անդիմադրելի ազդեցութիւն մը կունենար, և Թէոտոր կը կրեր հմայքն այնու մանաւանդ ուժգնութեամբ զի աւելի սիրատարմ էր ինք։

Ցեռոյ, մանկամարդ աղջիկը կը չարունակէր իր խորհուրդներն իրենց ապագայ երջանկութեան մասին։

Զէ՞ն կրնար նաւ մը գնել որով ի միասին երթային այցելել աշխարհ համբուն, մերթ օրօրելով իրենց անուշ երազները Հնդկական ովկէանին կապոյտ ալիքներուն վրայ, մերթ մոլորելով ծայրագոյն արեւելքի ուռճպիր բուսականութիւններուն մէջ, այս երկիրն ուր կեանքն համակ սէր է, ուր վարդերը առանց մշակութեան կը բուսնին, ուր ծառի իւրաքանչիւր ճիւղ կը կրէ թռչուն մը և անոր երգը...։

Արդարեւ ինչո՞ւ խոյս չտալ հիւսիսի այս տխուր երկիրներէն, ուր կարծես ապառտանած են թշուառութիւնները, ձմեռները և արցունքները։ Երբ մարդ կը սիրէ՝ մեկզմեկով արքենալու չափ, համբոյրի մը փոխանակութեան մէջ մեռնիլ փափագելու չափ, լաւագոյն չէ՞, ծիծեռնակին պէս որ ցրտաշունչ քամիէն խոյս կուտայ, երթալ դէպ ի երանակոյ երկիրներ, ուր բովանդակ բնութիւնը մեզի, բանաստեղծութիւն և անուշահոտութիւն է։

—Ըսէ, ամենասիրելիս, կը հառաչէր այն ատեն Սոֆի, իր հրատարմ աչուընտերուն ճառագայթը մերճելով իր սիրահարին աչուընտերուն մէջ... ըսէ, չե՞ս սիրեր, ամբողջ աշխարհի համար կորսուած, ապրիլ միմիայն երկու հոգւով, մտածել միայն երկու հոգւով, ապրիլ միմիայն երկու հոգւով և անհոգ անփոյթ ըլլալ մնացեալ մարդոց համար, սիրային յաւերժական ու յարատեւ զուգերգի մը մէջ խորասուզուելու համար։

—Օ՛հ, այո, այո, կը պատասխանէր Թէոտոր՝ հմայուած, հրապուրուած այն մաքնիսական և տարփային ձգողութենէն որ կը խուսափէր մանկամարդ աղջկան ոչ միայն խօսքերէն այլ ամբողջ անձէն, այո, կեանքի էն գեղեցիկ երազը կ'ըլլար ատիկա։ ո՞վ Սոֆի, ո՞րչափ դժբախտ պիտի ըլլամ այն ուրթը տան ամիներու միջոցին որք տակաւին կը բաժնեն զիս այդ երանութենէն, զորս դու նկարագրեցիր այնքան զգլխիչ կերպով։ չեմ գիտեր ի՞նչպէս պիտի կարենամ ապրիլ հիմակ։ քու քովդ, իմ ամէն սիրած բաներս անտարբեր պիտի թողուն զիս։ մէկ բան միայն, քու գէմքդ, մէկ զգացում միայն, քու սերդ իմ վրաս, կը լեցուն սիրտս, հոգիս, բովանդակ էութիւնս, յորդելու աստիճան... առաջուց կը վախնամ քիչէ բաժնուելուս և նոյն իսկ մահը նախապատիւ կ'երեւայ ինձ քիչ հեռանալուս վիշտէն... ապագան կը զգացունէ զիս...։ Եթէ քեզ կորսնցունեմ, Սոֆի, կը զգամ որ ամէն բան մնացած է ինձ համար... մարմին մը չի կրնար ապրիլ առանց հոգիի... և դուն իմ հոգիս ես։

—Բանէ մը մի՛ վախնար, իմ ամենասիրելիս, քեզի չըսի՞ որ աշխարհս մէջ բան մը չկրնար մեզի բաժնել իրարմէ... այո, այս մեր սիրովը մարդ կը մեռնի, կրնայ տառամով մը վերջնալ, չի կրնար մոռացման մէջ անհետանալ։

Սոֆիի տարփատենչ բնաւորութիւնը իր բոլոր թրթռումներովը կ'երգէր... երկու սիրահարները կը բորբոքէին սիրոյ այս զուգերգէն։

Մութն արագօրէն կ'իջնէր. իրիկուան անուշահոտ գաղջութիւնները գեփիւռը կը լեցունէին կարուած խոտերու և ծաղիկներու զգլխիչ բուրումներովը... սիրահարները կը քալէին ձեռք ձեռքի, որք հրատարմ տամկութեամբ մը համակ տոգորուն էին. մերթ, թեթեւ սարսուռ մը կը գգուէր իրենց վերնամարմինը, արիւնը իրենց սիրտէն դուրսը կը խուժէր, շլացումի պէս բաներ անցունելով իրենց աչքերուն առջեւէն։ Սոֆի կը քալէր դանդաղելով, իր հրակէզ և չոր բերանը կուզէր ձայն մը արտաբերել, գոչել, ա՛լ չէր կրնար։

Թէոտոր որ, ինքն ալ, խելքը կը կորուսէր. ուզեց վերցունել մանկամարդ աղջիկը... որ անոր երեսը նայեցաւ տարօրինակ, արտասուաստղ, խօլ, մոլորուն աչուընտերով, անոնց բերանները իրարու հպեցան անագ և եռանդուն համբոյրով մը։

Երբ իրարմէ քաշուեցան, արդէն երկար ատենէ ի վեր մութը տիրած էր մարգերուն ու պուրակներուն վրայ... և Սոֆի կ'ըսէր Թէոտորին. —Եթէ գիտայիր թէ որչափ երջանիկ և հպարտ եմ քեզ յանձնուելուս— Հիմակ կրնաս մեկնիլ, կինդ պիտի դտնես հոս զարմիդ։

(Շարունակելի)

նած ըլլալուն համար։ Երեւակայել պէտք է որ ոստիկանութիւնն հարկադրուեր է այս մարդը ձերբակալել գինետան մէջ, ուր արբեցեալ վիճակի մէջ կ'երգէր ու կը զուարճանար՝ գինետան փակման ժամէն ետքն ալ։

—Երեւելի գիտնական Առակոյի մէկ նոր արձանին բացումը կատարեց կրթական նախարար Պ. Բօէնքառէ։ Երրորդ արձանն է այս բարձրացեալ ի պատիւ մեծ աստղաբաշխին, չափագէտին ու բնագէտին, և Փարիզի Դիտարանին առաջ կառուցուած է։

ԵԳԻՊՏՈՍ։—Գահիրէի և Ալէքսանդրիոյ մէջ մեծ պատրաստութիւնք կը կատարուին Եգիպտական Ցուցահանդիսի մը որ պիտի բացուի Ալէքսանդրիոյ մէջ։ Եգիպտոսի բնական և արուեստական ամեն արտադրութիւնք ի ցոյց պիտի դրուին։ Բնիկներուն շատ օտարազգիք եւս կը շահագրգռին այս ձեռնարկութեան։

ԲԱՆԱՄԱՑԻ դատին նորագոյն երեւոյթն երէկ տեսան ընթերցողք Հեռագրաց մէջ։ Վճռաբեկ Ատեանն օրինական ձեւակերպութեանց վերաբերեալ պատճառներով բեկանեց հնգամեայ բանտարկութեան վճիռը Պ. Շ. ը Լէսէբսի և երկամեայ բանտարկութեան վճիռը Պ. Ցոնդանի և Պ. Էյֆելի դէմ։ (Վճռագրոյն բնագիրը պէտք է տեսնել, հակիրճ համար թէ ո՞յք են այն օրինական պատճառք որք բեկման առիթ եղած են։) Հետեւապէս, ընդհանուր դատախազը պարտի ուրիշ Վերաքննիչ Ատենի մը առջեւ նորոգել այն դատ զոր բացած էր առջի երկուքին դէմ՝ իբրեւ խաբեբայ և վտանգութեան չարաշար դեղծում ընողներ և Պ. Էյֆելի դէմ, իբրեւ խաբեբայ միայն։ Այսպիսի պարագայից մէջ, քանի որ բեկեալ վճիռն արձակողը Փարիզի Վերաքննիչն էր, սովորութիւն է որ ընդհանուր դատախազը դիմէ գաւառային Վերաքննիչ Ատենի մը։

ԱԶԳԱՔԻՐԵ

ԼՈՒՐԵՐ

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ ՀԱՅՐՆ

Ամեն. Տ. Խորէն Ս. Պատրիարքն այսօր միջօրէին Մաքրիգիւղէն Ղալաթիոյ խորհրդարանը եկաւ, ուր տեսակցութիւն մը ունեցաւ Բաղաքական ժողովոյ Ատենապետ Վսեմ. Մաքսիմ Սիմոն պէյի հետ։ Սոյն տեսակցութեան ներկայ էին նաեւ Վսեմ. Աբիկ էֆէնտի Ռենճեան և Բաղաքական ժողովոյ դերատենապետ Ազն. Տիգրան էֆէնտի Եուսուֆեան։

Երուսաղեմէն կը գրեն թէ Ս. Յակոբայ վանուց միաբանութիւնը Հոգեգալստեան կիրակի օրը տուներ է Ամեն. Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարք Հօր Երուսաղեմայ Պատրիարք ընտրուելուն չորրորդ տարեդարձը։ Նոյն օրը, Ն. Ամենապատուութիւն հանդիսաւոր Պատարագ մատուցեր և քարոզ խօսեր է Սիօնի վերնատան մօտ Ս. Փրկչի եկեղեցոյն մէջ։ Եկեղեցական արարողութիւններէն յետոյ, Վանուց սեղանատան մէջ սեղան մը տրուեր է։ Բաժակներ պարպուեր են վասն կենաց Վեհ. Սուլթանին։ Նոյնպէս Ամեն. Տ. Յարութիւն Պատրիարքին և Երուսաղեմայ միաբանութեան կենաց։ Ժառանգաւորաց վարժարանի աշակերտք Ն. Ամենապատուութեան անուան ձօնեալ երգեր երգեր են։

Բարուի մէջ գտնուած Ս. Սահակ Պարթեւի եկեղեցին խարխուլ վիճակի մէջ գտնուելով՝ գաւառական վարչութիւնը խնդրած է Ազգ. Պատրիարքարանէն որ այդ եկեղեցւոյն տեղ ի նորոյ մատուռ մը կառուցանելու համար հարկ եղած արտօնութիւնն ստացուի։ Պատրիարքարանի կողմէ գրուած է Բարուի գաւառական վարչութեան նախապէս տեղեկագրել շինելիք մատուռին յատակաձեւը, ծախսոյ գումարը, ինչպէս նաեւ այդ գումարը հայթայթելու եղանակն և այլն, որպէս զի ըստ այնմ հարկ եղածն ի գործ դրուելով արտօնութիւնն ստացուի։

Թիֆլիզի Թերթերէն՝

Հայերիս մէջ մի նոր տաղանդ է յայտնուել՝ մի երիտասարդ տաղանդ, որին լաւ և փառաւոր ապագայ է խոստանում։ Դա է երիտասարդ ջութակահար Պ. Յովհաննէս Նալբանդեանը, որ իւր այդ մասնագիտական կրթութիւնն ստացել է գերմանացի պրոֆ. Աուէրի մօտ։ Գեղարուեստական աշխարհում յայտնի մարդիկ հենց այժմեանից չատ նպաստաւոր կարծիքներ են յայտնել երիտասարդ Նալբանդեանի մասին, որ այժմ հազիւ 20—21 տարեկան է։ Երաժշտական նշանաւոր ընտատ Պ. Ռապիով խօսելով պրոֆեսոր Աուէրի աշակերտների ցոյց տուած առաջադիմութեան մասին, յատկապէս Պ. Նալբանդեանի մասին ասում է. «Պ. Նալբանդեանը, Վրբեանի գժուար կոնցերտի կատարելու ժամանակ, անկնայանի կերպով ցոյց տուեց ապագայ պատուական ջութակահարի բոլոր յատկութիւնները, թէեւ այժմ իրեն դեռ բաւական բան պակաս է։ Բայց Պ. Նալբանդեանը մի տարի էլ դեռ պիտի սովորէ պրոֆ. Աուէրի մօտ, որով կ'ուզղէ իւր ապագայ նշանաւոր աշակերտի բոլոր պակասութիւնները։ Լսում ենք, որ երիտասարդ ջութակահարը մայիսի վերջին պիտի Թիֆլիս գայ՝ մի քանի կոնցերտներ տալու համար։

ՅՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ԵՐԱՄ ՊԷՅԻ

Երամ պէյի յուղարկաւորութեան հանդէսը կատարուեցաւ այս առաւօտ Բերայի Ս. Երրորդութեան եկեղեցւոյն մէջ, խուռն և ընտրեալ բազմութեան մը ներկայութեանը։

Դեր. Բարթուղիմէոս Սրբազան կը նախագահէր հանդէսին. եպիսկոպոսական դասէն ներկայ էին նաև Դեր. Գրիգորիս Յովհաննէսեան և Դեր. Գրիգորիս Այէսթեճեան Սրբազանները. նոյնպէս բազմաթիւ վարդապետք ու քահանայք։

Ցուցարկաւորաց բազմութիւնը կը կազմէին բոլոր ականաւոր ազգայինք, հայ հռոմէական ազգայնոց երեւելիք, մեծաւ մասամբ պետական պաշտօնատարք և օտարազգիներ ալ՝ Նէճիպ փաշա, Վիթալիս փաշա, Պ. Բ. Ռալլի, Պ. Բաբօռալը Պ. Սիմէֆանովիչ և այլ ծանօթ անձնաւորութիւններ։

Դագաղը, թանչապատ ու արծաթազօծ, տաճարին մէջտեղ դրուած էր, պսակներով ծածկուած և զոյն զոյնապատած էին՝ Յովհաննէս էֆէնտի Սագըզ, Գաբրիել էֆէնտի Գաբրիելեան, Սարգիս պէյ Տիզ, Թովմաս էֆէնտի Խօրասանճեան, Աբրահամ էֆէնտի Ֆրէնկեան և Բարութիւն էֆէնտի Ալանեան՝ սեւ շղարշներ անցուցած իրենց թեւերուն և ջահեր բռնած, ի նշան ոգոյ։

Եկեղեցական արարողութիւններէն ետք, դագաղն հանդիսական թափորով դուրս հանուեցաւ եկեղեցիէն և փոխադրուեցաւ մեռելակիր ջառաձի կառքի մը մէջ, ու ծածկուեցաւ ծաղկեայ շքեղ պսակներովը զոր նուիրած էին՝

Աբրահամ փաշա
Նուպար փաշա և տիկին Նուպար փաշա
Գէորգ պէյ Երամեան
Օր. Զարուհի Երամեան
Մինրան պէյ Երամեան
Յովհաննէս պէյ և Տիկին Տատեան
Սիմոն պէյ և Սեպուհ պէյ Մաքսուտ
Բարսեղ էֆէնտի Բարսեղեան
Թովմաս » Խորասանճեան
Տիկին Մանկիպ »
Ստեփան էֆէնտի Բարունակեան
Ազչկանց վարժարան Պէյոլիւքէրէի
Նշան էֆէնտի Հարենց
Իսկէնտէր էֆէնտի
Ա. Ռուսօ

Թաղական խորհրդարանին մէջ, Վսեմ. Աբրահամ փաշա ընդունեց եկեղեցական հարց, բոլոր ծանօթ ազգայնոց ու օտարազգեայ ցաւակցական արտայայտութիւններն։

Ժամը 4ին մեռելակիր կառքը ճամբայ ելաւ դէպի Խասգիւղի ազգային գերեզմանատունն, որ Երամեան գերդաստանի յատուկ դամբարանին մէջ պիտի ամփոփուի հանգուցեալ Երամ պէյի մարմինը։

Բազմաթիւ յուղարկաւորներ, յատկապէս պատրաստուած լանտոներով հետեւեցան մեռելակիր կառքին մինչեւ ի Խասգիւղ։

Ազգ. Հիւանդանոցի բժշկապետ Տքթ. Եաղուպեան մէկ ու կէս ամսուան արձակուրդով Փարիզ կ'երթայ երկուշաբթի, միկրոբային ուսումնասիրութեամբք զբաղուելու։ Իրեն պիտի փոխանորդէ Տքթ. Նահապետեան, ներքին բժիշկ Հիւանդանոցի, և ի հարկին վիրաբուժական գործողութեանց համար Տքթ. Մատթէոսեան։

Այս գիշեր, Սիլիւարի Ամերիկեան թատրոնին մէջ, Ֆասուլեանեան խումբին կողմէ պիտի ներկայացուի Մոլիէռի ԵՐԵԽԱՍՑԱՍԱՆ ՀԻՒԱՆԴ, կատակերգութիւն երեք արարուած։ Ցոյժ ծիծաղաշարժ զաւեշտ մըն ալ պիտի ներկայացուի։ Սենանեան նուագախումբը միջնարարներուն ընտիր կտորներ պիտի նուագէ։ Օթեակ՝ Ա. յարկ 40—30։ Բ. յարկ 20. Նստարան 10—5։ Սիլիւարի հասարակութիւնն իր քաջալերը չպիտի զլանայ անշուշտ սոյն ներկայացման։

ՄԱՍԻՍի խմբագրութիւնը կը խնդրէ մեզմէ հրատարակել՝ իր այս առաւօտ խմբագրականին մէջ տպուած վրիպակ մը։ Երես 338, — 17 տող «Պոլսոյ կրթական ծախուց մէկ հինգերորդը—պիտի ըլլայ—հարիւրին հինգը»։

ՀԵՌԱԳԻՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՊԵՐԼԻՆ, 16 Յունիս։— Լրագիրք՝ ընտրութեանց ընթացքը դիտելով՝ կը հետեւցնեն թէ Նոր Ռայխսթակն եւս իւր նախորդին համամիտ պիտի ըլլայ ի մասին զինուորական ծրագրին։

—Պաւիերայի, Սաքսոնիոյ և Ալզաս-Լոռէնի մէջ գործաւորական կուսակցութեան թուէները շատցած են։ Ալզաս-Լոռէնի մէջ ֆրանսասէր կուսակցութիւնը բոլորովին փճացած ըլլալ կը թուի, և յաղթութիւնը մեծացած է կառավարական ընտրելիներուն, կամ գործաւորական կուսակցութեան։ Զինուորական ծրագրին ի նպաստ քուէարկելով արմատական կուսակցութենէն բաժնուող Պ. Ռիքէրտի հատուածը կը յաղթանակէ նոյն կուսակցութեան մեծագոյն հատուածին, որ Տքթ. Ռիխտերի տնօրէնութեան տակ է։ Պ. Ռրուբ 37 քուէ աւելի շահեցաւ քան իւր կաթոլիկ մրցակից, որ նախընթաց ընտրութեանց մէջ ստուար մեծամասնութիւն շահած էր։ Այս ընտրութիւն եւս հանմատական մեծացած է։

ԳԱՀԻՐԷ։—Անցեալ ուրբաթէն մինչեւ այսօր (15 յունիս), Մէքքէի մէջ 155 անձինք մեռան հնտաթոյէ։

ՊԵԼԿՐԱՏ։—Ալէքսանդր թագաւոր Նորընտիր Սոպրանեէն բացուկահանուով մը, որով իւր գահակալութեան պարագաները կը ծանուցանէ և երկրին օգտին համար աշխատելու կամքը կը յայտնէ։ Ապա երգում ըրաւ Սահմանադրութեան վրայ։ Մեծ խանդավառութիւն։

Վակրտան

ԴՈՒԱՔԹԻ, 5 Յունիս

ԸՆԹԱՑՔԻ ՓՈԽԱՆԱԿՈՒՐԴՈՅ

3 ամիս Լոնտրայի վրայ	110 3/4
3 » Փարիզի »	22 85

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՔՈՂՈՒՈՂԻՏԷ

Երկ. երեկոյ գոց. (Միաց. Դ. Սէրի)	24 05
Բերայի մէջ »	— —
Առաւօտուն բացուելուս »	24 04 1/4
Կէս օրին »	24 05
Թանզիմաթ Օսմանիէ երկ. երեկոյ	— —
» » ժամ 3ին	— —

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐՏԱԹՂԹՈՅ

Փոխա. Թիւն	Սէրի	56 25
»	»	34
»	»	25

ԲԱՑԻՆԵՏՈՒՄՔ

Սասիկէ ժէնէրալ	Ռնգլ. Լ.	5 20
Քէրէսի ժէնէրալ	» »	7 32
Պանք տը Բոնս	» »	3 30
Օսմ. Շանժ է. վալ. օր	» »	4 20
Բէժի	Օսմ. Ոսկի	16 18
Թրամուէյ	» »	560
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ.	» »	500
Բու մէլլի երկաթուղի	Ֆր.	89 1/4
Բաժնեմուտք Լաւրիոնի		59

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐԱԳ

ՓԱՐԻԶ, 16 Յունիս

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	97 57
» » 4 1/2 %	106 20
Օսմանեան թանսիոնիտ Սէրի Դ.	22 15
Օսմ. մարս. արժեթուղթ	493 12
Բրիօրիէ Թիւրք (1890)	— —
Օսմանեան երկաթուղի	90
» Բէժիի բաժնեմուտք	377 50
Պանք Օթօման	539 06
Բրէտի Լիոնի	760
Իտալական Ռանթ 5 %	93 02
Եգիպտական միացեալ	507 18
Զէր Լոնտրայի վրայ	20 163
Օսմանիէ Օսմանեան թանսիոնիտ	389 06

ԼՈՆԴՈՆ, 16 Յունիս

Անգլ. թանսիոնիտ		99 06
Օսմ. »	Սէրի Դ.	21 93
» »	» Ա.	56 25
» »	» Բ.	34
» »	» Գ.	23 25
Օսմ. փոխառութիւն 1871		99 30
Փոխառութիւն 1877 (Տէ Ֆիսնս Լոն)		98
Պանք Օթօման		13 81
Այպտնի երկաթուղի		16
Դասապայի երկաթուղի		15 12
Եգիպտական միացեալ (Ինիֆիտէ)		100 62
» առանձ. (Բրիմիէրէ մէրէ) 1890		— —
Տօսմանիսյ (փոխառ. Ռոչիլտ)		103 75
Հելլենական 5 %		50
Փոխանակում Թիւն Փարիզի վրայ		25 350

ԿՐՕՆԱԿԱՆ

ՎԱՂՈՒԱՆ ՃԱՇՈՒՆ ԱՒԵՏԱՐԱՆԸ

Խորհրդաւոր է վաղուան Ճաշու Աւետարանը։ Յիսուս շաբաթ օր մը արտերու մօտէն կ'անցնի, իւր աշակերտներն որք անօթեցած էին, կսկսին ցորենի հասկեր բրցնել ու ընդ ափն չփչելով ուտել։ Այս կը նշանակէ թէ Յիսուսի աշակերտներն էին այնքան ազքատ, որ կարօտ կը մնան հասկերու։ Յիսուս արտի մօտէն կ'անցնի, անշուշտ և նշանակ փրկութեան այն հոգւոյ, որք ընդունելով Աւետարանի փրկարար վարդապետութիւնը, նման ատոր հասկերու, պիտի ծաղկէին իւր արքայութեան մէջ։ Այս մտօք չէ՞ր ըսած միթէ երբեմն իւր աշակերտներուն, «Տեսէք զարտորայսն, զի սպիտակացեալ են և ի հունձս հասեալ»։ Աշակերտներն եւս այժմէն ահա ստուգապէս իմն անգրագիտութեամբ հասկ կը կորզեն, այսինքն թէ զվարդիկ այսպէս օր մը պիտի կորզին մեզաց աշխարհէն։

Փարիսեցիներն որք ամէն մանրմունր բաներ խնդրող էին, կը դայթակղին ոչ թէ Առաքեալներուն այս գործը գողութիւն նկատելով, զի Օրէնքը ներած էր «Մի մանգաղ յոճ արկանել, այլ միայն հասկ կորզել», այլ թէ շաբաթին պղծութիւն համարելով։

Սակայն Յիսուս ցոյց տալու համար թէ իւր աշակերտներուն այն գործն այնքան մեղադրանաց արժանի բան մը կենթարկի։ Ուստի կը ծանուցուի թէ իւրաքանչիւր պաշտօնեայ երբ պաշտօնի մը հրաժարելով կուգայ ի Կ. Պոլիս, պարտի ի ձեռին ունենալ վաւերական պաշտօնագրեր, հաստատող թէ իւր պաշտօնին վերաբերեալ բոլոր գործերը կատարելապէս կարգադրած և ո եւ է կնճռոտ խնդիր մը մնացած չէ։ Եւ ըստ որում այդ կարգի գրերու վաւերականութիւնը ամենակարեւոր պարագայ մ'է, պէտք է վաւերացուին հետեւեալ կերպիւ։ Գիւղախումբերու գրերը՝ գաւառակներու ժողովներուն, գաւառակներու գրերը գաւառներու ժողովներուն և այս վերջնոյ գրերն ալ նահանգայ ժողովներուն կողմէ։ Վերջապէս այն պաշտօնեայք, որք իրենց պաշտօնին վերաբերեալ գործերն առանց վերջնական կերպիւ կարգադրելու կուգան, իրենք պատճառ եղած պիտի ըլլան իրենց իշխերու իրագործումին յապաղմանը։

ՊԱՇՏՕՆԵԻՑ ԴԱՏԱՍՏԱՆ։— Դատական նախարարութիւնը, կ'ըսէ Հագիգաֆ, հրամայած է Տիարպէքիրի վերաքննիչ ատենի ընդհանուր դատախազին քննութիւններ կատարել Սղերդի նախնական ատենի պատժական ճիւղին նախագահ Աբիճ էֆէնտիի և ընդհանուր դատախազի օգնական Մէկէմէտ էֆէնտիի նկատմամբ, որոց համար բողոքուած է թէ օրինաց հակառակ ընթացից մէջ գտնուած են։

ԱԻՐՈՒԱԾ ԴՐԱՄՆԵՐ։— Զեռնհաս իշխանութիւնն հրահանգ ուղղելով ծանուցած է կառավարական պաշտօնատանց սնտուկներուն ընդունիլ Մէճիտիէի այն քառորդներն, որք քիչ աւրուած են և Թուղթն ու միւս կողմի գիրը կը կարդացուին։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՈՅ իտալական պատուիրակ Պ. Թօռքանի Ցուճատանի Բաթրա քաղաքին հիւպատոս կարգուած ըլլալով, իրեն յաջորդած է Տքթ. Զէյի, որ անցեալ երեքշաբթի օրէն սկսած է ներկայ գտնուիլ նոյն ժողովոյ նիստերուն։

—Առողջապահական ժողովոյ կողմէ կարգեալ յանձնաժողով մը երէկ ի նիստ գումարուելով խորհրդակցութիւններ կատարեց Կարմիր ծովու մաքրանոցներուն նկատմամբ։

ՈՁԽԱՐՆԵՐ։—Մէկ քանի օրէն Իպէնտէրունէն մայրաքաղաքս պիտի բերուին 3000 ոչխարներ։

ԱՄԵՐԻԿԱՆ դեսպանատան նախորդ առաջին քարտուղար Պ. Նիւպէրի հինգշաբթի իրիկուն Զուլիցերիա ուղեւորեցաւ արեւելեան ճեպընթաց կառախումբով։

ԵՐԿԱԹԻ ՀԱՆԳ.— Էրէյլիի շրջակայ Ագճէլէր անուն տեղն երկաթի հանք մը գտնուած է և ի մտոյ պիտի շահագործուի։

ԹՂԹԱՏԱՐԱԿԱՆ և հեռագրական վերատեսչութեան մէջ յանձնաժողով մը կազմուած է, թղթատարութիւնն աւելի կանոնաւոր վիճակի մը վերածելու համար։ Վերատեսուչ Հասան Ալի էֆէնտի գրած է թղթատարական պաշտօնէից որ ընդհանուր գործառնութեան մասին եթէ կարծիք մը ունեցող ըլլայ, կրնայ ծրագրի ձեւով ղրկել նոյն յանձնաժողովին, որովհետեւ յայտնուած կարծիքն եթէ օգտակար ըլլայ, անոր տերը պիտի վարձատրուի։

ՊՈՂՍՈՅ նաւահանգստին մէջ կեցող անգլիական շոգենաւի մը հնոցպաններէ մին առջի օրը ինքզինքը ծովը նետեց, սակայն անմիջապէս ազատուեցաւ։

ԱՆԵՌԱՆՏ ՀԻՒԻՐ.— Ղալաթիա, Դրիսթոս եկեղեցիին մօտը գտնուող աղքատիկ ծերունիի մը տունը անցեալ օր հիւր մը կ'երթայ։ ծերը, հիւրասիրական պարտականութիւն մը չընելու համար, գրպանները կը խառնէ և գտած ստակովը կ'իրթայ կոտր մը գառնուկի միս կը գնէ եւ փուռը կուտայ։ Միսը, ախորժագրգիռ կերպով կարմրնալէ ետք, ծերունին ափսէի մը մէջ կը դնէ և առնելով ճամբայ կ'ելնէ՝ իր հիւրը պատուելու մեծ համոզումով, եւ երբ կենցաղագիտական մտածումներու մէջ թաղուած՝ փողոցի մը անկիւնը կը դառնար, յանկարծ մարդ մը դիմացն ելնելն ու ձեռքի ափսէն յափշտակելով անյայտ ըլլալը մէկ կ'ըլլայ։ հէք ծերունին, կարծես չանթահար, պահ մը կը ցնորի, բայց ինքզինքին գալով խենդի պէս կը սկսի փողոցները վազվզել այն կոպտի յափշտակիչը գտնելու համար։ Այլ ի զուր։ տուն կը դառնայ յուսահատ եւ հաղարամէկ ներում կը խնդրէ իր անբախտ հիւրէն, որուն, փոխանակ եփած գառնուկի, քիչ մը աղած ձուկ կը մեծարէ։

ՐԷՅԻՆ։— Վերջին մայիս ամսուան մէջ, օսմ. ծխախոտի Ռէյթի հասոյթք 210,000 ոսկի եղած են, այսինքն նախորդ տարւոյ միեւնոյն ամսուան հասոյթէն 17,000 ոսկի աւելի։

ԶՐՕՍԱՆԱՑ.— Երէկ Պոլսոյ նաւահանգիստը ժամանեց Վալիհպա զբօսանաւն Բրուն մէջ կը գտնուին իր տէրը, Սբր Էյդքք, 16 զբօսաշրջիկներ ու 96 նաւասարք։

ԼԻՒԱՌՏԻ ՓՈՂՈՑԻՆ ոճրագործը, Սբիրս, կալաթա Սէրայէն Ոստիկանութեան Դուռը փոխադրուեցաւ շղթայակապ։ Եւ որովհետեւ խենդ կերեւայ,— յայտնի չէ թէ իրաւ է թէ այնպէս կը ձեւանայ,— առժամապէս ոստիկանութեան հիւանդանոցը դրուած է։

ՇՔՈՏՐԱՅ մէջ վերջերս ընկերցի խաղութեամբ կարիստ տեղացիք։ Երկրաշարժի ցնցում մ'ալ տեղի ունեցեր է, սակայն վնասդ չէ պատահեր։

ՊԵՍԱՐՏԻԱՆԷի գետակն, առջի գիշերուան անձրեւներէն յորդելով, երկու եկերքներն բաւական տեղեր ողողուեր են։

ՁՄԻՒՌՆԻՈՅ հրապարակին վրայ անցեալ օր վեց-հօթը պարկ չոր բակլայ վաճառուեր է օխան 36 փարէն։ Մէնէմէնէն իբրեւ առաջին բերք 300 բիւէի չափ գարի բերուելով՝ քիչն 13 1/2—14 1/2 դրուշի վաճառուեր է։

ՊԱՊԱԿԱՆ նուիրակ Տ. Պօնէթի երէկ իրիկուն Ագրիանուպոլիս ուղեւորեցաւ։

ՀՐԻԵՀ.— Երէկ ժամ 5ին ի Սիրքէճի Հօճա Փաշա խանի վարի յարկը գտնուած սենեակէ մը հրդեհ ծագեցաւ։ Այդ սենեակին մէջ կային խաղողի պարապ կողովներ, որոցմէ հօթը հարիւր հատ այրեցան։

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ վարժարանի քննութիւնք այսօր պիտի սկսին։

ԵՐԶՆԿԱՑԻ կեդրոնական թատրոնը Աղասը կարգուած է Բիւչիւք Զէյթունլի ոստիկան-գլխաւորաց նախորդ պէտ էօմէր էֆէնտի։

ՊՕՆԿՕՎԱՐԻ փաշա անցեալ օր Մաքրիգիւղ երթալով քնական պտոյտ մը կատարեց և ծանոյց տեղւոյն թաղապետութեան անմիջապէս փակել երկաթուղւոյ կայարանին մօտ գտնուած պայտարի խանութ մը։

ՈՃԻՐՔ ԵՒ ԱՐԿԱԾՔ.— Առջի գիշերն Ասքմ էֆէնտի անուն մարդ մը հիւր գնացած էր ի Կէտիկ Փաշա իւր ծանօթներէ միոյն տունը։ Ոստիկանութիւնն իմանալով որ Ասքմ էֆէնտի նոյն գիշերն այդ տան մէջ Մաղհար անուն մարդու մը կողմէ ծանրապէս վիրաւորուած է կուրծքէն ու կոկորդէն, քննութեանց ձեռնարկեր է։ Ասքմ էֆէնտի նախապէս յայտարարեր է թէ ինքզինքը վիրաւորած էր, սակայն վերջապէս խոստովաներ է թէ այդ գիշերը նոյն տան մէջ արբենալէ յետոյ Մաղհար պատրուակով մը գինքը վիրաւորեր ու փախեր է։ Ոստիկանութիւնը խուզարկութիւններ կը կատարէ Մաղհարը ձերբակալելու համար։

—Պոլսոյ Եէնի-Պաղչէ թաղին շրջակայ այգիներէ միոյն մէջ այգեպան մը թուրք կին մը վիրաւորեց։ Այդ կին ուրիշ կնոջ մը հետ այգիին մէջ հասկեր հաւաքած պահուն այգեպանը վրայ հասաւ և կարծելով որ կանքար գողնալու եկած էին, կիներէ մին գետինը պառկուց և դաշոյնով աջ թեւը երեք տեղէն վիրաւորեց։ Բարով մ'ալ գլուխը վիրաւորեց։ Այդպէսին չուռնալ իւր պաշտօնը կատարեց՝ վիրաւորեալ կնոջ ոտքը խածնելով։

—Երէկ Բերայի մէջ չորս տարեկան աղջիկ մը Ջրշեղի մը մէջ խնկաւ, սակայն թաղին պահապանը հասնելով ազատեց զայն։

—Առջի օրը ութ տարեկան յոյնի տղայ մը Առնավուտքէյի ծովեզերքն հոսանքին մէջ ինկաւ։ Մօտը գտնուողներն օգնութեան փութալով անմիջապէս ազատեցին զնա։

ԻԶՄԻՐ-ԳԱՍԱՊՈՅԻ երկաթուղւոյ ընկերութեան բաժնետերաց ընդհ. ժողովոյ յաջորդիկայ նստին մէջ, որ պիտի գումարի ի Լոնտոն, խորհրդակցութեան գլխաւոր առարկան պիտի ըլլայ Պ. Նակէյմաքերի կողմէ առաջարկուած համաձայնութիւնը։

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՋՈՒՐՒԻ ընկերութեան բաժնետերաց ընդհ. ժողովոյ վերջին նստին մէջ՝ Տնօրէնութիւնը արտօնուեր է երկու միլիոն ֆրանքի փոխառութիւն մը կնքել։

ՍԸՐ Ա. ԼԻՒՕՎԼԸԸ, որ ի բացակայութեան Սբր Քլա Ֆոռտի, փոխանորդաբար պիտի վարէ անգլ. դեսպանատան գործերը, դեսպանատան պաշտօնէութեան հետ Թարապիոյ ամարանոցը փոխադրուեցաւ։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ դեսպանատան գինուորական կցորդ Պ. տը Վիլար, որ Տարտանէլ կը գտնուէր, մայրաքաղաքս դարձաւ։ Նոյն դեսպանատան քարտուղարներէն Պ. Լաֆոն իր կնոջ հետ Մարսիլիա ուղեւորեցաւ։

ՊԱՂՊԱՂԱԿԻՆ ԶՈՀԸ.— Իզմիրի մէջ մարդուն մէկը գրաւ կը բռնէ որ երեսուն պնակ պաղպաղակ կրնայ ուտել։ գիտէք, քիչ բան չէ սառուցեալ այդ կաթը տաք ստամոքսին մէջ լեցուցնել։ գրաւը կ'ընդունուի, և յանդուգն մարդը կ'սկսի կուլ տալ պաղպաղակին պնակները. բնաւ ընկճուելու նշան մը չի ցուցներ մինչեւ բան և հինգերորդ պնակը։ բայց անկէց ետքը կը սկսի անհանգստութեան նշաններ յայտնել։ քսանչորսերորդ պնակին սառուցիկ պարունակութիւնը անհետ եղած էր եւ քսանչիններորդն ալ դիւցազնական ճիգով մը կլուելով՝ երբ երեսուններորդը բերնին կը տանէր այդ ահարկու պաղպաղակու�ը, յանկարծ պնակը ձեռքէն կ'ինկնայ, և ինքն ալ գետին կը թաւալի։

Մեռած էր։

Զգուշացէք պաղպաղակ շատ ուտելէ։

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՕԲԷՌԷԹ թէպէ-Պաչելի պարտէզին Տնօրէնութիւնը կը հաղորդէ մեզ, թէ իտալական օբէռէթի խումբը, Պ. Սարաֆոյլի առաջնորդութեամբ, մօտ օրէն կ. Պոլիս պիտի հասնի և իր ներկայացումները պիտի սկսի այդ պարտէզի ամառնային թատրոնին մէջ, յունիս 16/28ին։

ՆԷՎՐՈՒԶ

23, ԲԻՒԶԻՒԼԷՐ ՍՕՐԵՒԱՏԻՍ ԽԱՆ, 23

ՊԱՀՃԷ ԴԱԼՈՒ, ՄԷՅՏԱՆՃԻՐ ՓՈՂՈՑ

Կ. ՊՕԼԻՍ

Պռօտրի, Տանքէլ, Թիւլ, Վարագոյր, Թառլաթան, Մուսլին, Կազ, Ժապաւէն եւ Թաշկինակ մետաքսեայ, Բամբակեղէնք եւն. Գաստակաան յանձնարարութիւնք խնամքով կը կատարուին։

596 — 7—18

չէ, կը պատասխանէ. «Դուք կարդացած չէ՞ք, ինչ որ Դաւիթ ըրաւ, երբ անօթացաւ, և նոքա որք իւր հետ էին։ Ի՞նչպէս մտաւ Աստուծոյ տունը ու Առաջաւորութեան հացը կերաւ, որուն ներելի չէր, և ոչ նոցա որք իւր հետ էին»։ Դաւիթի անունն Հրէից մէջ մեծ էր, ուստի Յիսուս Դաւիթի և անոր ընկերներուն օրինազանցութեան մէկ գործը կը յիշէ։ Դաւիթ թէեւ մարգարէ էր, այլ ոչ քահանայ, բայց որպէս զի Փարիսեցիք յիշատակելով Դաւիթի օծումը, չպատճառաբանեն, Յիսուս կը յիշատակէ նորա ընկերները, որք ոչ մարգարէ էին և չունէին օծում։ Արդ երբ Դաւիթի նման ի կրօնս անուանի նախանձայոյզ մը բնական հարկին առչիւ խոնարհելով կը շեղի կանոնէն, Յիսուսի աշակերտներն ալ մեղադրելի չէին կրնար ըլլալ, քանի որ մղուած էին յայն գործ, բնական պէսքի ստիպուած։

Ապա Տէր Յիսուս ուրիշ մէկ օրինակ եւս կը բերէ. «Չէք լսած Օրէնքէն թէ շաբաթի օրերը քահանայք տաճարին մէջ կը պղծեն շաբաթը ու անմեղ են»։ Յիսուս քահանայները մատնանիշ կընէ, որք շաբաթ օրերուն մէջ թիփատութիւն կընեն, զոհերու համար փայտ կը կոտրեն, խարոյկ կը վառեն, զոհին ճարպն ու արիւնն ի տես կը հանեն եւայլն, և սոքա չեն բամբասուիր, ի՞նչու ուրեմն բամբասուին Յիսուսի աշակերտները։ Ուրեմն Փարիսեցիներուն գայթակղութիւնը կեղծ էր, արդիւնք էր այն ատելութեան զոր ունէին Յիսուսի նկատմամբ, և Փարիսեցիք այս մեղադրանքը կ'ընէին, որպէս զի Յիսուսի փայլուն պատիւը միամիտ ժողովրդեան առչիւ նսեմանցնեն։ Այլ սակայն Յիսուս առիթէն օգուտ քաղելով, աւելի բարձրալից խօսք մը կ'արտասանէ, ծանր փարիսեցի ականջներու, «Բայց կըսեմ ձեզի, թէ տաճարէն աւելի նոսկանը կայ հոս», այսինքն քահանայութեան ու տաճարին տէրը կայ հոս։ — Ճշմարտութիւնն ու ոչ օրինակը։

Յիսուս անմիջապէս Սուրբ Գրքէն վկայութիւն մը եւս բերելով բոլորովին կը կարկէ փարիսեցի բերանները. «Եթէ գիտէիք, զի՞նչ է, ողորմութիւն կամիմ և ոչ զզոհ»։ Փահանայք անմեղ կը համարուին, որք շաբաթը կը պղծեն տաճարին մէջ, զոհը նախընծայելով, մինչդեռ բերանն Աստուծոյ խօսած էր թէ ողորմութիւնը զոհէ ու պատարագէ աւելի մեծագոյն է և հաճելի Իրեն։ Յիսուսի աշակերտներն մարդկային ընդհանուր ազգի ողորմութեան գործին համար Յիսուսի ետեւէն գնացած էին, անօթի կը պտտէին, և այն եւս անտրտունջ, որպէս զի օր մը անօթի մարդկութիւնը կշտացնեն Աւետարանի հոգեպարար հացով։

Ի վերջոյ Յիսուս յայտնութիւն և ի կրանս Փարիսեցւոյ՝ իւր ստուգապային փառք, մեսիայական այս գերագոյն հնորհն զոր ունէր Հայր Աստուծմէն, հրապարակաւ ի հանդէս հանելով, համարձակօրէն կը հնչէ իւր խօսքը. «Զի տէր շաբաթու Որդի մարդոյ»։ ՆԱՀԱՊԵՏ

ԳԵՐՄԱՆ ՈՒՍՈՒՑՉԱՑ

ԵՐԵՍՆԵՐՈՐԴ ԸՆԴՀ. ՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎԸ Ի ԼԷՅՊԶԻԿ

«Ինչ մեծ է տիեզերքն, եւ ի՞նչ փոքր՝ իմ խաղաղ սրտիկը. ի՞նչ Թոյլ եմ ու տկար ես միայնակ, եւ ի՞նչ զօրաւոր՝ ամբողջութիւնը։ Ամբան բազմատեսակ բան զմեզ կը միացնէ ու կը զօրացնէ, կամ կը բաժանէ ու կը տկարացնէ. ի՞նչ բարձր ու վեհ է կոչման նպատակը, եւ ամբան պէս պէս ու բազմաբիրուն է դէպ ի բարձրը տանող ուղին։ ի՞նչ պայծառ կը բորբոքի կոչման սիրոյ հուրն, եւ ի՞նչ վսեմ է մի նշմարիտ զգաստաբարկացութիւն։ — այս բոլորը մարդ կը տեսնէ, կը լսէ ու կուսանի մի ուսուցչական ժողովում»։ ՊՈԼԱՔ

ԼԷՅՊԶԻԿ, 3 յունիսի (Ն. Տ.)

1893-ին մայիսի 22—25 (Ն. Տ.) Լեյպզիգում գումարուեցաւ «Գերման ընդհանուր ուսուցչաց ժողովն»։ Աստ գանուելով՝ ուզեցի պատեհութենէ օգտուիլ՝ մասնակցելով ժողովին իւր անդամ, և յաջողեցայ։ Ժողովը թէ իւր կազմութեամբ, թէ իւր մէջն յուզուած գաղտնական խնդիրներովն և վերջապէս՝ թէ Լեյպզիգում գտած իւր փառաւոր ընդունելութեամբն այնքան հետաքրքիր է ու հարուստ՝ նիւթերով, որ շատ ընդարձակ գրութեան նիւթ կարող է դառնալ։ Թէպէտ ժամանակս չի ներեր նորանով երկար զբաղիլ, բայց բոլորովին լռելն ալ բաւ չը համարեցի, մտածելով թերեւս մի օգտակար բան գտնեմ ընթերցողք հաղորդելիք տեղեկութեանցս մէջ։ Զոր կը քաջեմ հանդիսի առթիւ հրապարակուած պաշտօնական Տօնարէրէնէն և յաջորդներէն։

Կարելի է, ոմանք պառկին, գերման ընդհ. ուսուցչաց ժողովի նկատմամբ ու իւր մէջ յուզուած խնդիրներն ոգուտ կարող են տալ մեր ուսուցչական ընթերցողաց։ Առ այս կը վիճեցնեմ հետեւեալ հատուածը. «Ի՞նչ քիչ մարդ է մի նշմարիտ զգաստաբարկացութիւն։ — այս բոլորը մարդ կը տեսնէ, կը լսէ ու կուսանի մի ուսուցչական ժողովում»։ ՊՈԼԱՔ

Գերման դաշնակցական միութեան, երբ քաղաքականորէն պառակտեալ իշխանութիւնք եղբայրական աչ կը կարկառէին միմեանց։ Սոյն միութիւնն օրինակին կը հետեւէին և գերման ուսուցիչք, և պաշտօնակցաց մի ոգեւորիչ հրաւէրով նոյն թուին կը խմբուէին յ''յդինաթ ուսուցչական միութեան մի սիրոյ դնելու համար։ և բոլոր գաւառական ու հանդանական մասնաւոր ժողովներն միացնելով՝ կազմել մի ընդհանուր ուսուցչաց ժողով, որ ամէն տարի պիտի գումարուէր տարբեր տեղ։

Նոյն ժամանակում գեռ քիչ կային ուսուցչական միութիւնք։ Յիշեալ հրաւէրով կազմուեցան 18 նոր միութիւնք, որոնք հաւաքաբար անդամ էին ընդհանուր ուսուցչաց ժողովին։ Թէպէտ այս մասնաւոր միութիւններէն ոմանք յետոյ դադարեցան գործօն դեր կատարելէ՝ հետզհետէ պատահած դէպքերու պատճառով, սակայն արդաւանդ հողի վերայ ընկած սերմը մնաց անկորուստ։ եւ յետոյ ծագող արեգական կենսատու ճառագայթներով զարգացած՝ առատ պտուղ տուաւ դպրոցին ու ազգին, ուսուցչաց ու նոցա ընտանիքին։ Ո՛չ միայն ի Գերմանիա, այլ համարեա՝ բոլոր քաղաքակիրթ աշխարհում այսօրուան օրս ուսուցչութիւնն է, որ եռանդուն կերպով զբաղուած է մանկավարժական պատապարանները եւ իրմով ի կեանս կոչած՝ այրերու եւ օրբանոցներու հիմնարկութեամբ։ Շատ երկիրներում արդ գոյութիւն ունին ուսուցչական ժողովներ, որոնց մայրն, նախատիպն ու օրինակը իրաւամբ Գերմ. Ընդհ. Ուսուց. ժողովն է։

Գերմ. Ընդհ. Ուսուց. ժողովն իւր 45 ամեայ շրջանում աշխատեր ու արդիւնաւորեր է հետզհետէ ուշադրութեան արժանի շատ կէտեր մանկավարժական աշխարհում։ Իբր առաջին գործ այն է, որ նա զօրաւոր մղում տուաւ ուսուցչական միութեանց, որ այնքան օրհնալից ու արդիւնաւոր կերպով գործեր է, եւ ընդհանրապէս ռահվիրայ է եղեր Ուսուց. ժողովներու գումարման եւ մասնաւորապէս ուսուցչական մամուլին։

Նա Գերմանիոյ տիւր բոպէներու միջտ աշխատեր է վա՛ռ պահել ու տարածել մեծ մանկավարժ Պեստալոցու և այլոց ոգին երկրի բոլոր կողմերում՝ մինչեւ կանցեր անմիջեալ շրջանը։

Ընդհ. Ուսուց. ժողովին կը պատկանի եւ այս, որ նա ուսուցչաց փութաջան աշխատութեանցն ի թիւր գրաւեց մասնաւի ազդեցութիւնը, և սորա միջոցով հասարակութեան, կառավարութեան, վարչական ու քաղաքային մարմնոց ուշադրութիւնը դարձուց ուսուցչաց գաղափարներու եւ գրքոց վերայ։

Արդարեւ դարուս կիսէն ի վեր գերման վարժարանք արտասահմանում արդէն սկսան մեծ յարգ վայելել։ շատ յաճախ նոքա օտար տէրութեանց դպրոցներու կազմութեան օրինակ եղան։ Գերմ. ընդհ. Ուսուցչական ժողովն էր, որ օտարներու ուշադրութիւնը դարձուց Գերմանիոյ վարժարանաց ներքին դրութեան վերայ իւր ընտրած կարեւոր նիւթերովը, որ վիճելու և վճռուելու համար կառաջարկուին։ եւ այն լրջութեամբ՝ որով խնդիրները կը քննուէին։ Ֆրանսայի, Շուէյտի, Հունգարական, Ռուսաց, Հոլանտիոյ, Սերպիոյ և Յունաց կառավարութիւնք ներկայացուցիչներ ուղարկեցին մասնակցելու Գերմ. ընդհ. Ուսուցչական ժողովին։ Ֆինլանդիայէն եկան մանկավարժական գաղտնի պատուիրակներ գերման ուսուցիչներէն խնդրելու Գերմանիոյ վարժարանաց մասին։ այո՛, նոյն իսկ Ամերիկայէն, Կովկասի կողմերէն և Ծայրագոյն արեւելքէն՝ Ճապոնէն երիւեցան պատուիրակներ։ Ներքին գործոց պաշտօնէութիւնն (նախարարութիւն) ի Վաշինգթոն 1880-ին ղրկեց գործադիր ժողովին ծանօթանալ։ Գերմ. հմբաաաոր ընդհ. Ուսուցչաց ժողովի։ կանոնագրութեան ու ներքին կազմութեան հետ։ Այս բոլորէն կը հետի, որ նա գաղտնի յարգը և գերման փակվարժութեան ազդեցութիւնը բարձրուց ո՛չ միայն ի Գերմանիա, այլ օտարիկիներում նոյնպէս։ Ինչպէս և չի կրնար չը խոստովանիլ, որ օտարներու մասնցութեամբ գերման ուսուցիչք առիթ եղան ճանաչել և այլ տերութեանց դպրոցներ։

1866-ի դեկտ. խղկեցին գերման և Աւստրիոյ ուսուցչաց ցարդ եղած լաւ յարաբերութիւնը, թերմ. ընդհ. Ուսուցչ. ժողովն էր, որ բաժանեցու փոխադարձ համակրութիւնքն ու հոգ տարաւ, եւ 1870-ին Դէպի գեղեցիկ ու զուռով մայրաքաղաք տարուեցաւ ժամադրավայր ժողովի։

Յաջորդներէն կարելի է հետեւցնել գերմ. ընդհ. ուսուցչական ժողովին ազդեցութիւնը, որ նա գերման պառակտեալ շրջանում զարգուցել ի ծարժել, կենդանի պահեր ու անուշ։ գերմ. Միաբանութեան ոգին։ ուրիշ։ Գերմանիոյ բաղաքական կազմակերպութեան աշխատակցեր է։ մի ծառայութեան, որու համար ինչպէս Վիլհելմ մայրը 1872ի Համբուրգ գումարուած ներորդ ընդհ. ուսուցչ. ժողովը ողջունում ներկայացուցիչ։ Նոյնպէս և իշխան Բիսմարք որոշ խօսքերով գնահատեցին ու խոստովանեցին։

Սակայն 1871-ին հիմնուած էր և մի այլ գերմ. ուսուցչ. միութիւն, և իրեւ աւանդին մարմին գոյութիւն ունէր մինչեւ այս տարի։ Առաջնոյն կուսակից էին համաւաւոր մանկավարք, վերջնոյս փարած էին երիտասարդ ուսուցիչք։ Թէպէտ Համբուրգի ժողովում շատ աշխատեցան երկուսը միացնել, բայց ոչ մինը միւսին տեղի տուաւ, և այսպէս բաժանեալ գործունէութեամբ կը շարունակէին։ Անցեալ ապրիլին՝ Լեյպզիգի տեղական ուսուցչական միութիւնը յայտնի մանկավարժներու մասնակցութեամբ ժողով գումարելով՝ կը մշակէ միութեան խնդիրը և մի հրաւէրով կը հրատարակէ։ Բանաւոր չլսնան արդէն հասուն նայրերը էր միութեան պատուը։ Ընդհանուր Գերմանիոյ ուսուցչութիւնը պիտի հաւաքուի։ Ընդհանուր գերման ուսուցչաց ժողովն հրաւէրը և Հոգեգալստեան արձակուրդն որոշուեցաւ ժողովի գումարման ժամանակ։ Միութիւնն այլ եւս իրողութիւն մ'էր։ և տեղական թերթեր հրճուանօք կը գրէին։ «Ընդհանուր գերման ուսուցչաց ժողովն» միացած է «Գերման ուսուցչաց միութեան»։ հետ։ Նա կարող է գերման ուսուցչաց միութեանց հատատուն և լա՛ւ կազմակերպուած հողի վերայ՝ ընդ միտ լինել մի մանկավարժական ներկայացուցիչ ընդհանուր Գերմանիոյ, որ իւր որոշումներով մի կանոնաւոր օրինական ազդեցութիւն ունենայ այլ եւ այլ տերութեանց դպրոցներու էական մասերու յօրինուածութեան վերայ։

Զանցառնելով մէջ բերել ընդհ. ժողովի՝ ցարդ ե՞րբ և ո՞ւր եղած գումարումները, յիշեմ միայն, որ 15-երորդ ժողովը նորէն ատ է գումարուեր 1865-ին։

Այս է Գերմանիոյ ընդհ. ուսուցչ. ժողովի պատմութիւնը անցեալում և իւր կատարած դերը մանկավարժութեան ու ազգի համար։ Տեսնենք իւր ներկայ գործունէութիւնն, և թէ գերման ազգն ի՞նչ կը ապասէ իրմէ մերձաւոր ապագայում։

(Շարա՝նակելի) Ա. ԽԱՉԱՏՐԵԱՆ

ՀԱՅ ԳԻՒՂԱԿԱՆ ՏՈՒՆ

Անցնելով այժմ տան մէջ մի կազմիչ մասնց՝ Հղորդի գիւղն տան մը յատակագիծը կը գտնենք, որ Շուչլոյ հարաւակողմը Վարանդ նահանգին մէջ կ'իյնայ։

Փողոցէն նախ և յառաջ սրահը կը մտնենք։ Փողոցի կողման մերձաւորապէս փայտէ սիւնք կանգնուած են։ պատի քովի տեղերն ամառը քնակիչք կա՛մ գետնին և կա՛մ փայտեայ, նախնական մահճակարաց վրայ կը քնանան և ժամանակ կանցնեն։ Սրահի մէջ կը հանգչին կենդանիք, իսկ կատաղիք յիշեալ սեանց կը կապուին։ Մաս մը սրահէն ցած պատով մը բաժնուած է և հաց պատրաստելու կը ծառայէ։ հացը կեփուի գետնի մէջ բացուած բոլորաձեւ խոր ծակին մէջ՝ որ Լոնէր կըսուի։

Տան ճակատի գլխաւոր պատին երկու մուտքերէն մին զարդարդ կը տանի, իսկ միւսն՝ ախոռը։ Տան դռնէն մտնելով անմիջապէս տան ներսը չենք տեսներ, վասն զի ապտակ բռնալ փայտէ կամ հիւսուածոյ պատն՝ որ գրեթէ մարդու բարձրութեամբ է, տեսնելը կարգելու։ Այս պատը զոր առ հասարակ գրեթէ ամէն տուն ունի, հաւանականագոյնս ա՛յն վասնաւ շինուած է որ կա՛մ ապատօրէն տան ներքսակողմը նայելն արգելու, և կա՛մ դուռն անընդհատ բանալով և փակելով գոյացեալ օդոյ հոսանքէն՝ օճախի քով նստողները պատսպարէ։ Այս պատը ԳԷՐԲԵ նաեւ ԳԷՐԲԷՂ (թերեւս ի պարսիկ լեզուէ) կը կոչուի։

Փոքրիկ բաժին մը կայ որուն վարի մասը հաւնոց է. իսկ վերինը՝ այլեւայլ իրեր պահելու տեղ։ նաև մեծաքանակ սիւր շտեմարան։ Շտեմարանը շինուած է կաւէ չատ նեղ պատով, ուղղանկեան ձեւ ունի եւ այնչափ բարձր է՝ որչափ է իւր շարունակութիւնը կազմող տախտակէ միջնորմը։ Վրան բաց է և երբ կը լեցուի՝ տախտակներով կը ծածկուի։ Կողմնական՝ ձեռքի չափ մեծ բացուածքէ սիւրը կառնուի, զոր դարձեալ կը լնուն տախտակներն ի բաց առնելն ետքը։

Ներս մտնելով տան կենդրոնը օճախի բոլորակաձեւ տեղը կը տեսնենք։ Օճախի տրամագիծը բաւական մեծ է, այնպէս որ բոլորտիքը 20—30 հոգի կրնայ բազմիլ։ գետնի համեմատութեամբ քիչ մը բարձրի է։ եղունները հողով ձեռքի հաստատեամբ ծեփուած են, որպէսզի մխիթն, կայծն ելն չուրջը նստողներն անհանգիստ չընեն։ Օճախին մեծութեան համեմատ՝ վրան տանիքը մեծ ծակ մը բացուած կ'ելլայ, որ թէ՝ ծխանի և թէ՝ պատուհանի տեղ կը ծառայէ։ Ծակը եզեգնանման հիւսուածոյ կազմածով մը պատուած է, որուն վերի մասը նեղ՝ վարը լայն գործուած է։ ամբողջը շաղախով ծեփուած է։ Հիւսուածոյս այս կազմածն իւր երկու մեզը բարձր ելլալով՝ հեռուէն գիւղաց կրնայ տեսնուիլ։ և քանակութենէն գիւղին՝ ընտանեաց թիւը դիւրաւ իմացուիլ, վասնզի ուր որ ընտանիք մը կը բնակի, այս եզեգնանման կազմածն անպատճառ կը գտնուի՝ գոնեայ նախկին տանց մէջ, զոր հերթիկ, երթիկ, հերթ կ'անուանեն։ Նորագոյն տներն պատուհան ունին։ ըստ այսմ՝ ինչպէս ինքնին կ'իմացուի, երկրի չուչունն։ Օճախին նշանակութիւնն, կրակ վառելու ու պահելու կերպն այնպէս հետաքրքրական են, որ չեմ կրնար յետոյ տան ամէն մասունքներն աչքէ անցընելէն վերջը՝ այս նիւթիս չգրառնալ։

Երկրորդ փոքրիկ ծակը սովորաբար ոստանանի գործիքին կամ ճրկաւորի տեղն է, զոր ամէն տուն կ'ունենայ, բայց որում ամէն ընտանեաց մէջ կանայք իրենց և ընտանեաց անդամից համար բրգեղէնները, մեսաբանեղէններն ու բամբակեղէնները կը գործեն։ Իրենց գործածը մէկեւ գործատանց գործածներուն պէս նուրբ չէ, սակայն նշանաւոր է դիմացկութեամբն ու հաստատեամբ։ Այս տեղն անոր համար ճրկաւոր (Webgrube) կ'ըսուի, վասնզի գործիքը խրուսկցուած է, և կինը գործած ժամանակ գետին նստելով՝ ոտքերը վար կ'կախեցնէ՝ անոնցմով ալ գործէր կատարելու համար։

Այս տեղւոյս վրան՝ երդիկն երկրորդ ծակ մ'ևս բացուած է, որ իբր պատուհան եւեթ կը ծառայէ և փոքր է՝ նախ որպէսզի յարկը պաղող մը մէջը չմնայ, և երկրորդ՝ աշխատող կինն անձրեւէ չը նեղուի։ Առաջնոյն պէս կողմնակնան ցանց չունի։ Ննջելու երեսպէսն յառաջ եկու ծակերն ալ կը գոցեն, առաջինը՝ ծառի լայն կեղեւով մը որպէսզի ուտա-տակ կտրել չեն գիտեր։ սղոցով լայն տախտակ կտրելու արուեստը նորագոյն ատենները տակաւ տակաւ կը տարածուի, իսկ նախկին ժամանակներն լայն գերաններ սեպերով կը ճեղքեին և այս ոճով յառաջ եկած կտրներն՝ գործիքներով սղոցկելով տախտակ չեղեին, կամ նախադաս կը համարէին փոխանակ այս տաժանելի աշխատութեան՝ գարնան՝ երբ ծառերն դիւրաւ կը կեղեւին, վայրի կեռասենոյ և կեղեւը դիւրաւ ելլող ուրիշ ծառոց կեղեւը հանել և իբր տախտակ գործածել։ Այս կեղեւներն ճնչէ կ'անուանեն։ ասոնք շատ լայն են ու թեթեւ։ Երկրորդ ծակը կը փակեն կտոր մը ծանր փայտով։

Վերջապէս տան մի միակ ազատ մնացած և ամենէն մթին անկիւնը կամ պէս պէս պաշարք կը պահուին, — որովհետեւ փոքրիկ ու խաւարին խուցը՝ ուր նեղ դուռնէ մը կը մացուի, չի բաւեր, — կա՛մ մանկամարդ կանայք և աղջկունք օտար հիւր ներկայ եղած ժամանակ այդտեղ կը կենան։

Հսելու շատ բան չունիմ ախոռին վրայ։ Ախոռը նախնաբար տան մի մասը կը կազմէր, մինչեւ որ վերջապէս միջնորմով մը բաժնուեցաւ։ Ախոռն ուր որ ալ լինուած մասերին մուտքն է սրահէն։

ՁԵՌՆՈՑԸ

(ՆՈՐԱՎԷՊ)

Իբր թէ մեռեալի մը թղթակցութիւնը կողոպտի,—և մեռեալի մը սրուն բարեկամն իսկ չէր եղած, — Ժան Բրատէ ցնորային անկարկով կը քննէր ամէն մէկ նամակը զոր կ'առնէր իր առչիւ բացուած գրոցէ մը, և յետոյ ճմրթելով կը նետէր զայնս, մէկ անկիւնն այն խուցին ուր արդէն խառնիխուռն կը ցրուէին անօգուտ գիրքեր, հին այցաքարտեր, նոյն իսկ յայտագիրներ, հազարումէկ բաներ վերջապէս զրոյս մարդ, առանց ո՛ւ է պատճառի, ը պահէ չատ անգամ տարիներով և զրոյ, առնու մը, ջարդուփշուր կընէ, երբ վերջապէս աչքին զարնէ անոնց տեղը։

Եւ պշրական բառերը, կէս-խոստովանանքի խօսքերը, սիրային տոմսերը, յանփմանական նամակները, նախատանքի թուղթերը, այս ամէնը՝ անտարբեր կերպով ճմրթկուելով, կը դիզուէր, սպիտակ շեղջ մը ի վերթ պիսակուած է վարդագոյն քարտերով և կապտագոյն թերթիկներով որոց սկեղծ հիսկէնուած տառերը քիչ մը լոյս ը ձգէին հոն հոս։

Անուշահոտութիւններ ալ, ազատիճով բուն կապոյտ շուշան, կը խուսափէին ամոնցմէ, առանց սակայն ամենափոքր գոլով արթնցնելու Ժան Բրատէի վրայ. ջատ շատ կը փունտացուցնէին զայն։

Սակայն երբեմն Ժան Բրատէ կը թոթուէր ուսերը, կարդալով անուշ երդում մը յաւիտենական տրփի—որ հազիւ քանի մը ամիս կամ քանի մը օր տեւած էր.— բայց շատ շանցած արգահատանք պիտի զգար, և չուտ, շատ չուտ, գզրոցը կը պարպուէր։

Այն ատեն, մնացած թուղթերուն մէջ նշմարեց ձեռնոց մը երկար և նուրբ,—մոռացողը որ անշուշտ սիրելի ժամ մը պիտի յաւեժացընէր,—որ սակայն, տարօրինակ բան, ոչ մէկ յիշատակ արթնցուց իր միտքին մէջ։ Զարմացաւ. յիշողութեան վայրկենական բացակայութիւն մըն էր անշուշտ ասոր պատճառը։ մէկ ճիգ մը միայն կը մնար ընել յիշելու համար անցելոյն մոռացուած այդ վայրկեանը, և ձեռնոցն առնելով, քննեց անոր անուշ, կակղագոյն կաշին որ թեթեւակի յասմիկ կը հոտէր։ Ձեռքը զոր ծածկած էր, փոքր ըլլալու էր։ բայց ի՜նչ։ որչափ փափկիկ ձեռներ գթոտ եղած էին Ժան Բրատէի մասին։ իր սիրած բոլոր կիները, — որոնք չատեր կը յիշէր, —սիրուն ձեռնոցներ ունեցած էին։

Ուրեմն յուսահատելու էր յիշելէ առնուն այն պաշտելոյն որուն պատկանած էր այն ձեռնոց և, զայրացկոտ շարժումով մը պիտի նետէր զայն, երբ վրայի կողմը, այն տեղն որ կը ծածկէ ձեռքին կռնակը, նշմարեց կլոր բիծեր, անձրեւի կաթիլներուն առաջ բերած բիծերուն պէս։ և մէկէնմէկ, անուն մը անցաւ միտքն, խարտեաշ տեսիլք մը փայլեցաւ իր կիսախուփ աչուընեռուն առչիւ, հին օրերու տարտամ մշուշի մը մէջ։ Հասկըցաւ նաեւ թէ ինչո՞ւ երկար ատեն երկիւղածօրէն պահպանած այս մնասունք ի սկզբան քան մը չէր յիշեցուցած իրեն։ Այս ձեռնոց կնոջ մըն էր որուն բարեկամը չէր եղած, որուն օր մը միայն հանդիպած էր, և որ սակայն ամբողջ տարի մը իր սիրտին մէջ ձգած էր տաղտուկ կսկիծ մը անոր բոլոր գեղեցկութիւնը տեսած չը լլալուն և ուրախութիւն մը անոր քովէն միայն անցած ըլլալուն, վասն զի ալ անկարելի եղած էր զայն նորէն տեսնել։

Բ.

Խարտիչագեղ և յոխորտ, աչուընները խնդալիք, բերանը մտացի և երազուն, պտան խրիսկուն մը տեսած էր զայն առաջին անգամ և վիրջին անգամ։ Փարիզի բաւական հեգուս, բարեկամի մը կալուածին մէջ ոսկի գացած ըլլալով, իր մեկնումին իրեկուանն իսկ ներկայացուած էր իր բարեկամին ազգականներուն օրը օդափոխութեան եկած էին այն առտուն։ Անմիջապէս աչքին զարկաւ անիկա։ այնքան հրաշալապէս գեղանի որ առարկաներն իսկ կը շարժէին զայն տեսնելու համար։

Բարեբաստ դիպուածը ուզեց որ սեղանին վրայ գինին գտնն այն իսկեալ մանկամարդ կնոջ քով, որուն հեռ, պարզապէս, առանց նրբամտութիւնն ընել ջանալու, պիտաս տեսնուիլ՝ իր խօսքերուն շեշտովը վիպն յայտնելով անանկ աշխուժացում մը որմէ անշուշտ զգածուեցաւ գեղուհին։

Ազատեցին, երկի մարդիկ սկսան ծը-խել։ այն ատեն ոտքի եկան էր մանկամարդ կինը, վասն զի կը նեղուէր ծխախոտին հոտէն։ Երիտասարդը փութացաւ էր անոր ընծայել իր բարուկը իրենց համար դարաստանը։ զոր կ'ողողէր փառաղեղ վերջալոյս մը։ և, երկուքը, քաղաք էին մեզմիւ այն ծառուղիներէն որոց աւազը տոգորուած էր անուշաբոյր հովանիով, մինչ եզերքի բարձր ծառերը օգի փչումէն կ'օրօրէին իրենց գեռ լուսաշող կատարները, երկուքը քաղաք էին առանց խօսելու, մերթ իրարու ուղղելով ակնարկներ ուր, կը թուէր երիտասարդին թէ կ'ըսէին իրարու այն երկնային բաները զորս պիտի ըսէին իրարու։

Քիչ քիչ մութը կոխած էր։ կը քալէին կամակից քաղցրութեամբ մը, ճիւղերէն քսկրտուելով որք անոնց կը դպչէին համբոյրներու պէս։ Բաբէ նստարանի մը առչիւ, կինը մրմնջած էր—կամ լաւ եւս մտածած,—թէ խոնջած էր, և նստած էին։ Այն ատեն հպիւս կը նշմարուէր՝ աւելի հեշտագեցիկ, զրեթէ անտեսանելի, գրեթէ անմիւթ, պաշտելի այն գէմքը։ Երիտասարդն համարձակած էր իր ձեռքին մէջ առնել անոր ձեռնոցաւոր մէկ ձեռքը, զոր արդէն իրեն թոգած էր նա, և, յանկարծ, անձառ յուզումով մը համակ, գեսին սահած էր ինք, յետոյ ծնրադրեր ու թափէր էր, այո, թափեր էր բարի և սիրակէզ արցունքներ այն փափկանուշ ձեռքին վրայ։

Վերջապէս, միշտ լռին, հեռացած էին նստարանէն և տուն դարձած էին, որ լուսաւորուած էր հիմակ։

Ստուերամած ծառուղիէն դուրս եկած ատենին, մանկամարդ կինը, օդին մէջ երևցեալ յետին լոյսին մէջ, նայած էր իր ձեռնոցին։ թափուած արցունքները փոքրը արատներ յօրինած էին անձրեւի կաթիլներու նման։ և հանելով զայն, հեռուած էր, բոլորովին փոխուած ձայնով մը գոչելով.

—Ձեռնո՞ց մըն ալ կորնցուցի աւասիկ։

Գ.

Ժան Բրատէ առած էր այդ ձեռնոցն ու երկիւղածօրէն պահած։ այսօր իր ձեռքը կը բռնէր զայն և վրան կը նայէր գոլոգաթն ու արգահատելի աչուընեռով։ բայց որովհետեւ ա՛լ անչուշտ չէր գիտեր արտասուել, սկսաւ խնդալ։

ՌՕՏՈԼՖ ԴԱՐԶԷՆ

ԼԱՆՕԼԻՆ

ՔՐԷՄ ՏԸ ԹՈՒԱԼԷԹ

ԼԱՆՕԼԻՆ

ԼԱՒԱԳՈՅՆ դարման ընդդէմ այրուածոց կեղբուածներու։

ԳԵՐԱԶԱՆՑ մարթի պահպանման համար, մանաւանդ մանուկներու մասին, և գոյնի պահպանման։

ԼԱՒԱԳՈՅՆ դարման ընդդէմ մարթի հիւանդութեանց և ընդդէմ արիւներթութեանց։

Կը վաճառուի ամէն դեղարանները եւ դեղաբէից ու անուշահոտութեանց մթերանոցներու մէջ։

Գործակալ եւ ներկայացուցիչ ի Կ. Պոլիս Մ. Ս. ՏԻԳՕՅԼԻՆ

Կալաթա, Մերթէպանի փողոց, Դշնաճեան-խան։ 398

ԴՈՂԱՅԻՈՅՆ ԳԱՅՄԱՆՆԵՐՈՎ.

Ծանօթ համարակալ մը պատրաստ է պարապոյ ժամերուն վաճառականական տետրակներ կարգադրելու, եւ նոր եղանակներով Տօմարակալութիւն ուսուցանել։ Դիմել Արեւելքի խմբագրատունն։ 639 1—2

ԳԱՄԷԼԻԱ

194—ԲԵՐԱ ՄԵՆ ՓՈՂՈՑ—194

Սոյն վաճառատան ապրանքները մեծ գեղեցիկ մը պիտի վաճառուին մայիս 17ի երկուշաբթի օրէն մինչեւ յունիս 17։

Վաճառելի ապրանքներն են, վերջին նորաձեւութեանց համապատասխանող մեծաբեղեն ու բրդեղէն կերպասներ, ապաժոյ, ամառուան եղանակին համար կանանց յատուկ շրջազգեստի կերպասներ, առանց վերաբերեալ զարդարանաց նիւթեր, կերպասի կտորներ, նշանաւոր (Բ. Տ.) մառքայալ սեղվիլաններ (քոսէք) և Բէյնիկէ գործարանին ձեռնոցներ։

599 10—12

ՀՐԱՏ. Զ. ԹՈՐՈՍԵԱՆ ԳՐԱՏԱՆ

Վ. Յ. ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ԲԱՌԱՐԱՆ ԱՆԳԼԻԵՐԷՆԷ Ի ՀԱՅ

ՀԱՏԵՏԻԶՈՒԹԵԱՆ

Թէ՛ պզտիկ եւ Ուղղի հոյակապ բառագրոց

Առաւել քան 45,000 բառ. ոն եւ եւն։

Անգլիերէնէ ի Հայ-աշխարհի բառարանի մը անմիջական պէտք ի վաղուց զգալի եղած էր։ Սոյն պէտքը լիովին գոհացուցած է Աճապդիա Գոլէնի ուսուցիչներէն Վ. Յ. Յակոբեան էՀՇեցի պատրաստելով իր երկու պատշաճագոյն Յ. Մանիսաեան եւ Յ. Գայաեան էՀԷՇիներու պաշտպանութեամբ սոյն օգտակար երկը։

Հաց ի սովորական բառերէ եւ ոնեէ իր պարունակէ նաեւ էլ բառ, բառեր եւ էլ էլ բառ բառերն եւ ոնեն, պարզուած իրենց հետ հայերէն համանշանակներով, ոնեն ուղղութեամբ Բաղուեցի, Ալշեւանի, Նորայրի, Սոլլաեանի եւ Նուարեանի Գաղ. Հայ. Անգլ. եւ Գերմաներէն բառագրոց եւ գիտական-արուեստական նորագոյն գործոց մասնակիցներ բաղդատաբերեալ։ ի հարկին նաեւ տանեերէնով։

Գործոյս վերջը աւելցուած է 1. Անգլիերէնի մէջ գործածական դարձած լատիներէն, գաղիերէն, իտալերէն եւլն ոներ։ 2. Ցուցակ անհաշիւ ցանկ մը՝ հնչուածներով։ 3. Բառագիտութիւն՝ յորում պարզուած են մասնիկներու դերն եւ զօրութիւնն։ 4. Անգ. հնչման եւ տեսեռու վրայ մասնաւոր կանոններ։ 5. Հանրագրագրութիւն՝ որ յոյժ գործածիչ են յանգիտերէնին։ 6. Ալլ եւ այլ նեամ։ Հիւսուածքը՝ մեծ խնամքով հարստուած։

Բաժանորդագրի գնումն։ Դիմ 25 դահեկան բաժանորդաց համար։ Դատարաց համար 27 բարդ՝ այի ծախիւ։

Կերդոնատեղին է ի Կ. Պոլիս Դրատուն Զ. Թորոսեան էՀԷՇիի, Պաղչէ Գարտ դիր 4, Նամակատան դիմաց. եւ ի Դատառ Անդրանիկ Գալէն, ի Մարզուան։

35 թերթ պիսի լինի ամբողջ գործ։

Ա. թերթին ճմրյը Դէ կը տրուի Դրատուն։

Հրատարակուեցաւ 24ոդ թերթը

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ,

ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ԲԱՌԱՐԱՆ

Տանկերենէ Հայերէն

Գին 6 Ղրուշ

Սարարապետի Դրան Թարգմաններէն Մեղուական հիմնական Արիկեան Մեծ. Մինդոն էֆէնտի որ Թուրքերէնի համար մինչ ցարդ հրատարակած 41 հատոր կարի օգտակար զրքերովը բանիցս պատուանշաններով եւ ատիճանաւ Վեհ. Սուլթանի շնորհաց արժանացած է, այս անգամ եւս կուզայ մեծ պէտք մը լնուլ ընծայելով սոյն նոր բառգիրքն։ Կը պարունակէ առաւել քան 48,000 մուրբերէն, պարսկերէն եւ արաբերէն բառե

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

322

ԼՕՐԹՀ ՊՐԻԹԻՇ ԵՒ ՄԷՐՔԸՆԹԱՑԻ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 10,695,969
ՀԱՍՈՒՑԹ 1891 ՏԱՐԻՈՅ 2,650,872

ՆՈՐԹՀԲԷՆ ԷՅՇԻՐԸՆԴՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 4,056,900
ՀԱՍՈՒՑԹ 1891 ՏԱՐԻՈՅ 1,076,800

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ է դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած լաւագոյն ուղղութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար ձիրքնք ներկայացնել։ Նաև իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչև յարդ առուծոյ Ֆրանսին 20,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԻԹԱՅՄ

ԴՐԱՄԱԳԼԻՈՒԽ Անգլ. Ոսկի, 500,000 — ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 110,000

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և գրաստածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ թիւ 22 և 22 կ. սենեակներն, առ ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ։ Դ. Պոլսոյ վերոյշիշեալ երեք Ընկերութեանց,

ԻԼԱՆ ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍԿԷՐԻ

Ֆարէէի ասքէրիեէ տերունինտէքի բուլմը տիւքքեանը իմարէ վիրիլէմէկկինտէն Թալիպկէրինին Թարիխը իլանտան իթիպարէն նիհաեէթ 5 կիւնէ գասար մագամը Սէրասքէրի մուհասէպաթ տարիրսի չիւպէի մախսուսունա միւրաճաաթ իյլէմէլերի իլան օլունուր։ No. 36 3—3

Սէլանիք Ֆըրգասընա մէրպուութ Քէօբրիւլիւ մէվգինտէ պուլունտուրուլմաքաօլան ասաքիրի չահանէնին վէ հայվանաթքն 309 սէնէսի հազիրանը զանէխինէ գասար պէր սէնէլիք մահալլինմէ միւնգասաեա վազ օլունան էրզաք վէ մահրուգաքքն իթասընա Տէրասատէթտէ Թալիպ օլանլարքն մագամը Սէրասքէրի լեվազիմաքը ումումիէ տարիրսինէ կէլմէլերի իլան օլունուր։ No. 37 3—3

Եանեա ճէէէթինտէ պուլունան ալայվէ Թապուրլարը իլէ գալէ վէ Թափռուսէեար պէօլիւքլերինին 309 սէնէսի իլլուլանան կէլէճէկլա 310 սէնէսի աղուսթօսը զաէէսինէ տէկին պէր սէնէլիք մահալլինմէ միւնգասաեա գօնուան Թուզ վէզէլթ վէ սապունուն իթասընա Տէրասատէթտէ Թալիպ օլանլարքն մագամը Սէրասքէրի լեվազիմաքը տարիրսինէ կէլմէլերի իլան օլունուր։ No. 38 3—3

THE LANCASHIRE

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Ի ՄԱՆՉԵՍԹԸՐ, ԱՆԳԼԻԱ

ՀԻՄՆԵԱԼ 1852 — ՀԻՄՆԵԱԼ 1852

Դրամագլուխ Անգլ. Ոս. 3,000,000
31 դեկ. 31ին ուանդ տրուած գումար 1,771,006
1891 դեկ. 31ին պահեստ 1,362,953
Հասոյթ 1891ին 1,051,329

Այս ընկերութիւնը ընդդեմ հրդեհի_կապահանքի ամէն տեսակ էնէք, կահ, ապրանք, ի Պոլիս և ի շրջակայսն, ինչպէս և նաւերու մէջ ապրանքներ, նաւահանգստին մէջ։ Վնասի առեն արագ և խրճամիտ վճարում։

Տեղեկութեանց համար դիմել առ գործակալութիւնն ընկերութեան, 1 և 2 իզզէթ փաշա խան, Ղալաթիա։

Զեղչեալ գներ
Ներկայացուցիչ
Ռ. Մ. ՊՈՆՏ
564 (ՊՈՆՏ, ՍԷԼԼԸՐ ԵՒ ԸՆԿ.)

ՏՈՒԱՐԱՆ

ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՑ

Պատիւ ունի ազգարարել արգոյ հասարակութեան թէ՝ յետ այսորիկ յանձն կ'առնու ամէն լեզուաւ այլեւայլ տպագրական գործեր, մաքուր միանգամայն չափաւոր գներով, որպէս պահարանի վրայ հացդներ, նամակագրութիւք, վաճառականական նամակներ, հարսանեաց հրաւիրագիրք, մահագրք ևն. ևն. մասնաւորաբար վայրկենական այցաքարտք։ Գաւառներէ եղած յանձնարարութիւնք կը կատարուին ամենայն ճշդութեամբ։

Փափաքողք պէտք է դիմեն առ
ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՑ
ի Նորպոռնէկեան խան, Ղալաթիա Կ. Պոլսոյ։

ԱՒԱՆԴՈՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈՒԿԵՆԱՒԻՔ
բնակ. Ա. Փ. Յ. Կ. Պոլսոյ Օսմանյան Գիւղ.

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍՆ ՈՐԴԻՔԼԱՐ

Անուանք	Թիւնդ	Անուանք	Թիւնդ	Անուանք	Թիւնդ
Ալգան	2000	Ֆլամինկո	1600	Բալերմոն	3200
Անէնէլ	3000	Կալիէօ	5500	Բանտեր	1700
Աբօլիս	5500	Կիդանս	2200	Բլանէ	1500
Արկօ	2300	Կօզը	1800	Բոլը	1000
Արիտաբ	2000	Կրօանս	2200	Գուլիբ	2300
Գասանս	3000	Հիրօ	2000	Դիսալը	4400
Գորտանս	2200	Հիատալիկ	3800	Ռինալդ	3200
Գասպ	2000	Հինաա	7000	Ռոլը	3000
Գաֆֆիալը	8800	Հուտգիլ	1200	Ռամնս	3500
Գելյոս	2600	Ալյակ	5000	Ռազարիս	3500
Գալիբաս	2500	Հիեան	2300	Ալբիտս	4000
Խամէս	2100	Ֆէլիս	2000	Ամնդիսկ	2200
Դանգ	2000	Ֆրիտիս	4200	Սարգիս	2000
Դանս	2700	Ֆրանս	2500	Տրիկս	2000
Լիբրակ	5000	Լեն	2000	Ֆանտաս	4300
Գլեն	3500	Լիբանիս	1500	Ֆ. Ուիլյամ	3000
Գոլդ.տաս	3400	Լիվերս	3000	Ֆարաս	1200
Տիգ	2300	Մարտ	1500	Ֆորբիս	2800
Ջանինս	2500	Մարդեկիլ	3300	Ֆորբնս	900
Ջարս	4800	Մարդեկիլ	6500	Ուրդինս	5000
Ջրաբս	3100	Մրիս	2000	Վալիսբուրս	5000
Խոսիամս	2600	Մուրինս	3100	Վեանս	3600
Լիստարաս	3000	Սիրս	2000	Վէրդա	1000
Լեբերիս	3200	Օրլանաս	3000	Տիճարդիս	200
Ջրանթ	2600	Սթէլլս	6000	Ջրանդ	200
Ֆալբան	800	Սգրանս	4500	Ջրես	140
Ֆիլս	700	Սգէս	2000	Թոարքիթ	120
Եէնիչէն Մնացեր					8000
Ռիբերքեն Մնացեր					8000
Լէգիէն Մնացեր					8100

Յարգարանքներու համար ամէն գիրքերուն կ'ընծայուի

Դիմել առ Ֆ. ՀԻԼՏ ԵՒ ՈՒԻԹ
Գործակալք
Թիւ 17-18, Քիւչիւք Միւսէթ
604 Խան Ղալաթիա

ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ

ՍՏԵՓԱՆԱՔԻ Կ. ԲԵԶՄԱՋՕՂԼՈՒ ԵՒ ԸՆԿ.

Ղալաթիա, Մուրէի Խան, Վերջին հարկ Թիւ 2

Մեր դրամատունը կ'ընդունի առևտրական կամ սեղանաւորական ամէն ձեռնարկ ի մայրաքաղաք եւ օտար երկիրներ, յոյժ նպաստաւոր պայմաններով, բաժնեթուղթի վրայ փոխատուութիւնք գանձմունք աստ և յօտար երկիրս, վճարում տոկոսի կարգներու եւ պանքնոտներու, ի հրամանի տոմսեր կը յանձնէ մեծ և փոքր Ծուռնատանի, Իւրոպայ եւ Թուրքիոյ վրայ։ Եւրոպական տէրութիւններն երաշխաւորեալ վիճականութիւններու պարտաթուղթեր թէ կանխիկ թէ ամսական 20էն 100 ղրշ. վճարումներով եւ ամէն դիւրութիւնք յանախորդաց վիճակականութեանց եւ չահերու գանձման քննդրոյն։ Ի ստորեւ նշանակեալ պարտաթուղթերէն ամէն գնող առաջին վճարումէն ետր կ'ըլլայ պարտաթուղթին պաշտօնագրով մը որուն կը միանայ պարտաթուղթն թիւը կրող նամակ մը և այդ թուականէն իրաւունք կունենայ ամէն վիճակականութեան, և թիւն ելնելուն պէս իրաւունք ունի իր չահած գումարին ամբողջական վճարման։ Գնուած բաժնեթուղթին տոկոսները գնողին կը վերաբերին առաջին վճարումէն իսկ։ Աւելորդ է պարզել բոլոր առևտրութիւնն որ յառաջ կուգայ պարտաթուղթեր գնելու այս միջոցէն այն անձանց համար որք ամիսը փոքր դրամներ ունին տրամադրելու։ Եւ որք օգտակարագոյն և երաշխաւորութեամբ կարողնան ի կիր առնուլ իրենց փոքր խնայողութիւնները՝ յոյս ունենալով հարստութիւն չինել առանց զոհողութեան։ Միակ միջոց կարենալով ամիսը 20էն 100 ղրուշ տրամադրելի ընել պարտաթուղթերու գնման համար, առանց վնասու, նոյն իսկ եթէ բանտը նպաստաւոր չըլլայ ժամանակէ մը եւք կը տիրացուի տկոս բերող պարտաթուղթի մը, 200էն 500 Ֆրի դրամագլխոյ մը։

387

ՊԱՐՏԱԹՈՒՂԹԵՐ

	Տարեկան վիճակախաղաց թիւնդ	Մեծ թիւերուն գումարը		քսուբօնին տարեկան վճարումը	
Յունաստանի Ազգ. Պանքան 4 %	3	թիւ 27,	Ֆր. 300,000	Ֆր. 16	ղրշ. 100
Քրէտիթ Լիոնէյի տոր Ֆրանս 3 %	6	,, 591,	,, 1,060,000	,, 15	,, 100
Անդրէաս քօսիչիայ Փարիզի 3 %	4	,, 352,	,, 1,500,000	,, 12	,, 100
Բանկ Ֆոնդիէ եգիպտական 3 %	12	,, 312,	,, 1,500,000	,, 7.50	,, 50
Բանկ Ֆոնդիէ Ֆրանս անտակս	2	,, 444,	,, 314,000	,, 7. 5	,, 20
Անդրեասեան Քոմփանիայի Պրուսեայ քաղաքին	6	,, 141,	,, 295,000	,, 2.50	,, 20
Սամ. պարտաթուղթ անտակս	6	,, 300,	,, 3,600,000	,, ...	,, 20

ՀՐԴԵՀԱՆԵԿԱՆ ԾՈՎԱՅԻՆ ԿԱՊՈՒՆՔ

ԳԵՂԵՑԿԱՅԻՍԿՈՒ, ՄԱՍԱՆՈՑ ԳՈՅՆԵՐ, ՄԻՐՏ ԾՈՎԱՅԻՆ ԿԱՊՈՒՆՔԻ ՄԻՐՏ ԹԵՐԸՆ։

Ընդամենա մը փորձը պիտի համոզէ ամէն Տիկին թէ որչափ գերազանց է այս ուրիշ ամէն հեղանիւթներէ և բաղմաթիւ փորձերէ։ Առաջն անգամ գործածելովն ալ, որ քանի մը ստրկեանի գործ է, պիտի տեսնուի իսկոյն որ երեսը, վիզը, թեերը և ձեռուները պիտի ասուն անոյշ փափկութիւն մը և մարմարիոնի փայլ, հանդերձ շուշանի և վարդի գունով և բուրմամբ։ Սապոնի գրգռիչ յատկութիւնները կը հանդարտեցուին։ Ինչեան կ'ընէ մորթի սեռաբ, երեսի և ձեռքի ցաւերը, արևայրուքը, և ուրիշ ամէն բրոտութիւն։ Եւ ասամէն բանով անկարելը կ'ընէ մատնուիլ թէ արհեստով գեղեցկացուցած։

Կ'ալան ալ մ'թերանոցը Լոնտոն է (114and 116 Southampton Row). Կ'ընդունէ Բարիզ ու Նիս Եօրք։ Կրվաճառուի սափրիչներու, անոյշ իւղագործներու և անգրելիցի դեղագործներու։

ԴԵՂ ՋԵՐՄԻ ԵՒ ՏԵՆԴԻՔ

Տաքթոր Այէբի Ջերմային հիւանդութեան, այդ դեղն որ անխաբեայ բարգաբութիւն մի է զանազանեցնոց, է գանանհամ և ազատ կազդուրիչ ամէն տեսակ ֆիզիկական խանգարմանց, որ յառաջ կուգան հաճախաւոր վայրերու ջերմաս կլիմայիներու ու տպականեալ օդերէն, որուն օդատակարութիւնն և տպականեալ տոյժ յատկութիւնն երաշխաւորեալ է նորա անհամար արդեանցը տպագրեալ ամէն։ Այս ֆիզիկական խանգարմունքն յառաջ կուգան օդին մէջ լղոյցով թունաւոր անտարելի նիւթոց միջոցաւ, որք թարերէն անցուլով կը մտնեն արեան մէջ, կը խանգարին լեարդն և յառաջ կը բերեն տարակ տարակ ցնդմամբ և ա և գիր, և ուրեան թունաւորումն որոց առանձնն ն նարուած է։ Ջերմն և տարուբ, Թաստն չէ, դարբերական ջերմն, ընդհատեալ ջերմն մաղարիի ամենք և հրատապ անենք։

Թունաւորեալ օդերէ պատճառեալ հիւանդութիւնք կը պատահին այն տեղեր ուր մթնոլորտն տպականեալ։ Թունաւորեալ է մահիճներէ կամ հաճախաւորեալ վայրերէ մահահոտ նիւթերով, կամ բայց աղբանոցներէ և ակամներու ծակտիներէն ելած թունաւոր կասիրով, զորս մարդիկ կը ծծեն ընտանութեամբ։

Այրի ջերմի ու ամենդից դեղը կ'ընէ այդ ուռնաւոր նիւթոց կա։ Զերու ազդեցութիւնքդ գուրս կը գանէ զայն մարմնոյն մէջէն, որոյ գործութիւն ան ստուգապէս անվնաս է և անվնաս է գրեան տարդ, միայն թէ տրուած հրամանքն համամատ գործածուի։ Կը ծախուի Մինասեան և Գրիգ. Ամերիկեան վաճառատան մէջ ի Գալաթիա,
Կ. Պոլսոյ։ 614

ՇԻՐՔԻԹԻ ԽԱՅՐԻՅԻՆ

ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՅ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ

1893 ՄԱՅԻՍ 30 ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ ՄԻՆՉԵՒ ՕԳՈՍՏՈՍ 31

Վոսֆորէն ՅԷՆՈՂ ՇՔԷՆՆԵՐ

11 — Պէպէք Ա.Ռնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք
11 10 Սէպ. Մէպ. Պէյլիք. Թարտ. Եէնիք. Մէրկ. Ի. Հիսար Պէպէք Ա.Ռնավ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիքթաշ
11 15 Գամ. Վանիք. Զէնկէլ. Պէյլեր. Գուզկ.
11 15 Պէյգոզ Բաշպայ. Զուպգ. Գանլէճ. Ա.Հիսար Գամ. Վանիք. Զէնկ. Պէյլ. Գուզկ.
12 — Պէյգոզ Բաշպայ. Եէնիք. Զաուզլ. Գանլէճ. պոյաճ. Ի. Ա. Հիսար Գամիլ. Ա.Ռնավամ. Զէնկլիք Պէյլդ Օրթաք. Գոկճէ. Իսկիլիսար Պէշիքթաշ Գասարթաշ
12 — Եէնիք. Մէպարդ. պէշիք. Թարտպ. Եէնիք. Սթէն. Մերկ. Ի. Հիսար պէպէք Ա.Ռնավ. Գուրուչ. օրթաք պէշիքթաշ
12 40 Ի. Ա. Գամ. Եէնիք. Մէպար. Պէյլիք թար. Պէյգոզ Բաշպայ Զուպգ. Գանլէճ. Ա. Հիսար Գամ. Վանիք. Զէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Պէշիքթաշ.
1 2 45 Եէնիք. Մէպար. Պէյլիք թարտպ Եէնիք Մերկ. Պ. Հիսար Պէպէք Ա.Ռնավ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիք.
1 45 Եէնիք մահմալիք Մէպարպուրնու Պէյլիքտա թարտպ. Եէնիք. Խոթ Մերկ Ի Հիսար Պէպ. Սարն. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիկ.
2 — Եէնիք Մէպար. Պէյլիք. թարտպ. Պէյգոզ Բաշպայ Զուպգ. Գանլէճ Ա. Հիսարգիամ. Վանիք Զէնկ. Պէյլդ. Գուզկ. Պէշիք.
2 10 Ի. Ա. Գամ. Եէնիք. Մէպար. Պէյլիք. թարտպ Պէյգոզ Բաշպայ Գանլէճ Ա. Հիսար Գամ. Վանիք. Զէնկլ. Պէյլդ Գուզկ. Խամ.
3 Եէնիք. Մէպար. Պէշիք. թարտպ. Եէնիք. Սթէն. Մերկ. Պայաճ. Ի. Հիսար Պէպէք Ա.Ռնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք.
3 45 Եէնիք Մէպ. Պէյլիք թարտպ. Պէյգոզ Բաշպայ Զուպգ. Գանլէճ. Ա. Հիսար Գանանիլիք Վանիք. Զէնկ. Պէյլդ. Գուզկ. պէ. իք.
4 — Եէնիքմանալիք Եէոբ. Պէշիք. թարտպ. Եէնիք Սթէն. Մերկ Պայաճ. Ի. Հ. Պէպէք Ա.Ռնավ. Գուրուչ Օրթաք. Պէշ.
4 45 Եէնիք. Մէպար Պէյլիք. թարտպ. Եէնիք. Մերկ. Ի. Հարար Պէպէք Ա.Ռնավ. Օրթաք Պէշիքթաշ
5 30 Մէպարդ, Պէյլ. թարտպ. Պէյգ. Բաշպայ Զուպգ. Խամ. Հիսար Խանտիլ. Վանիք. Զէնկէլ. Պէյլ. Գուզկ. Պէշիք.
5 45 Եէնիք. Մէպարդ. Պէյլիք թարտպ. Սթէնեան Մերկ. Պայաճ. Ի. Հիսար. Պէպէք Ա.Ռնավ Գուրուչ Օրթ. Պէշիկ.
7 — Մերկ. Ի. Ա. Հիս. Գամ Ա.Ռնավ. Զէնկ Պէյլդկ. Օրթաք զգնճ. Պէշիք. Իսկ.
7 — Եէնիք. Մէպարդ. պիւրքաբէք թարտպիա Պէյգոզ Բաշպայ Նիք. Մերկ. Ի. Ա. Հիսար Գամ. Սկ. Զէնկ Պէյլ Օրթաք. Գուզկ. Պէշիկ. Ի.
7 45 Ա. Ի. Գամ. Եէնիք. Պէշիք. թարտպ. Եէնիք. Մերկ Պ. Հիսար Պէպէք Ա.Ռնավ Գուրուչ Օրթ. Պէշիկ.
8 45 Եէնիք. Մէպարդ. պէ թարտպ. պէյգոզ Բաշպայ. Զուպգ. Ի. Ա. Հիսար Գամ. Վանիք Զէնկ. պէյլ. Գզկ. Իսկ.
9 15 Եէնիք. Մէպարդ. Պէշ. թարտպ Եէնիք Սթէն. Պայաճ. Ի՝ար Ա.Ռնավ. Օրթ. Պէշիք.
9 40 Եէնիք. Մէզարդ. պէօյ թարտպ. պէյգոզ Զպուգ. Ա. Հիսար Գամ Ա.Ռնվ. Զէնկ. պէյլեր. Գուզկ. պէշիք
10 — Եէնիք. Մէնարդ. պէօյք. Խամ. Եէնիք. Մերկ. Ի. Հիսար պէպէք Նամ. Գուր. օրթաք. պէշիք.
10 15 Եէնիք. Մէպարդ. պէշիք. թարտպ. Եէնիք. պէպէք օրթաք. պէշիկ
10 40 Եէնիք. Մէպար. պէշիք. թարտ Բաշպէգ. Զպուգ. Գանլ. Ա. Հ. պէյգոզ Պէյլ. Զէնկ. Գուզկ. Իսկիլիք Գանա.
11 — Մէպար. պէշիք. թարտ. Եէ պոյաճ. Ի. Հիսար Ա.Ռնվ. օրթաք. պէշ.

Կամարջէն Դէպի Յէնէքեան

12 30 Պէշիք. Օրթաք. Գուլլ Ա.Ռնվ. Պէպէք Ի.Հիսար Մերկ. Եէնիք. Թարտպ. Պէյ.ք. Մէպար. Եէնիք. Ի. Ա. Գամ.
1 15 Պէշ. օրթ. Ա.Ռնվ. Պէպէք Ի. Հիսար. Պոյաճ. Սթէն. Եէնիք Թրպ Պէյ. Մէպ. Եէնիք.
1 30 Իսկ. Գուզկ. Պէյլեր. Զէնկ. Վանիք. Գանա. Ա. Հիսար Գանլէճա. Զուպգ. Բաշպայ Պէյգոզ Թարպ. Պէյլ. Մէպ. Եէնիք.
2 — Պէշիք Օրթաք. Գուրուչ. Ա.Ռնվ. պէպէք Ի. Հիսար Մերկ. Եէնիք. Թարտպ. պէշիք. Մէզարդ. Եէնիք.
2 20 Գաղաթ. Իսկ. Պէշիք. Գուզկ. Օրթ. Պէյլ Զէնկլիք. Ա.Ռնավ. Գանա. Ա. Ի. Հիսար Գանլէճ. Մերկ. Եէնիք. Բաշպ. Պէյգ. Թարտ. Պէշիքաբ. Մէպար Եէնիք.
2 40 Պէշիկ. օրթ. Եէնիք. Թարտ. պէշիքաբէրէ Մէպզ. Եէնիք.
3 15 Պէշիկ. Օրթաք. Գուրուչ. Ա.Ռնավ. Ի. Հիսար Պոյաճ. Մերկ. Սթէնեան. Եէնիք. Թարտ. Պէշիքաբ. Մէպարդ. Եէնիք.
3 30 Իսկ. Գուզկ. պէյլ. Զէնկ. Վանիք. Գանա. Ա. Հիսար Գանլէճա Զուպգ. Բաշպայ. պէյ.օզ Թարպիա պէշիքաբ. Մէպարդ.
4 — Պէշիք. Օրթ. Գուրուչ. Ա.Ռնվ. պէպէք Ի. Հիսար Մերկ. Սթէն. Եէնիք. Թարտ. Պէշիքաբ. Մէզպ. Եէնիք.
5 — Իսկ. Պէշիք. Գզնճ. Օրթաք. Պէյլերպէյ Զէնկլիք. Ա.Ռնվ. Պէպէք Գանանիլ. Ա. Ի. Հիսարք Գանլէճ. Զուպգ. Մերկեան
5 15 Պէշիք. օրթաք. Ա.Ռնվ. Պէպէք Ի. Հիսար Մերկեան Եէնիքեան Թարտպ. պէշիքաբ. Մէզարդ. Եէնիք. Ի. Ա. Գամ
6 Գուզամբ. Պէշիք. Օրթաք. Ա.Ռնավ. պէպէք Ա. Ի՝ Հիսար Մերկ Եէնիք. Պէյգոզ Թարպ. Պէշիք Մէզարդ. Եէնիք.
7 — Պէշիք. Իսկ. Գուզկնճ. Պէյլեր. Զէնկէլ. Ա.Ռնվ. Գանա. Ի. Հիսար Պոյաճ Գանլէճա Եէնիք. Թարպ. Պէշիքաբ. Մէզարդ. Եէ. Ն մանալիք.
7 35 Պէշիքթաշ Օրթ. Ա.Ռնվամ Եէնիք. Թարտպ. Պէշիք. Մէնլպ. Եէնիք.
8 — Իսկ. Գուզկ. Պէյլդ Զէնկ. Ա.Ռնավ. Գանալ. Ա. Հիսար Գանլէճ. Զուպգ. Բաշպայ Պէյգոզ Թարպ. Պէշիք. Մէզարդ. Եէնիք.
8 30 Պէշիք, օրթաք. Գուրուչ. Սրնվամ. պէպէք Ի. Հիսար Մերկ. Եէնիք. Թարտպ. պէշիքաբ. Մէնարդ. Եէնիք.
9 15 պէշիք. օրթաք. Ա.Ռնվ. Ի. Հիսար պոյաճ. Եէնիք. պէյգոզ Թարպիա պէշ. Մէզպ. Եէնիք.
10 5 Գաղ. Գուզկ. Պէյլեր. Զէնկ. Վանիք. Գանալ. Ա. Հիսար Գանլէճա Զուպգ. Բաշպայ Պէյգ. Պէյգոզ. Թարպ. Պէշիք. Մէզարդ. Եէնիք.
10 — Գաղ. Պէշիք. Իսկ. Գուզկ. Պէյլ. Զէնկէլիք. Գուրուչ. Ա.Ռնավ. Գանալ. Ա. Ի. Հիսար Գանլէճ. Մերկ. Եէնիք. Բաշպ. Պէյգոզ
10 20 Պէշիքթաշ, Օրթաք. Գուրուչ. Ա.Ռնավ. Պէպէք Ի. Հիսար Պոյաճ. Մերկեան Սթէնիա Եէնիք. Թարտ. Պէշք. Մեկարդ. Եէնիք.
11 10 Իսկ. Գուզկ. Պէյլեր. Զէնկ. Վանիք. Գանա. Ա. Հիսար Գանլէճ. Զուպգ. Բաշպ. Պէյգ.
11 20 Պէշիք. Ա.Ռնվ. պէպէք Ի. Հիսար Մերկ. Եէնիք. Թարտպ. Պէշիքաբ. Մէ. զար. Եէնիք.
11 30 Պէշիք. Գուզկ Օրթ. Պէյլեր. Զէնկ. Վանիք Պէպէք.
12 15 Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Ա.Ռնավ. Եէնիք. Թարպիա Պէշիքաբ.

ԼԻՈՆԻՕՆ L'UNION

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ

Հաստատեալ ի Փարիզ, իբր կեդրոնավայրն, Պանք փողոց, 15

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

607

ՀՐԴԵՀԻ ԺԻՐՔ
ՀԻՄՆԵԱԼ 1828ԻՆ

Դրամագլուխը	Ֆր. 10,000,000
Գահեստի դրամ	» 6,700,000
Գանձելի ապահովագին (Բոնֆ)	» 63,770,000
1890ի հասոյթք	» 15,000,000
Հրդեհի վնասուց վճարուած	» 160,570,000

Պ. Պ.
Ա. Տ'ԷՅԹԵԱԼ, ազգին երեսփոխան, նախկին վարիչ Ֆրանսական Պանքայի, Նախագահ Ֆրանսական Հարաւային երկաթուղեաց ընկերութեան, ՆԱԽԱԳԱՀ
Ս. ՄԱԼԷ, Մալէ եղբարց Գրամատունէն, նախագահ (Բարի-Լիոն-Մէտիթերրանէ) երկաթուղեաց ընկերութեան, նախագահ Օսմ Կայս. Պանքայի, ԴԵՐ-ՆԱԽԱԳԱՀ ԻՒՆԻՕՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ։
Թ. ՕՏԼՈՒ, նախկին գրամատեր, նախագահ Վիէյլ Մոնթանէքի և Էբէնաքի ածխահանաց ընկերութեան։
ՀԻՐՍԷԼ, նախագահ Մէլիւզինի՝ Սովորական Ապահովագրական ընկերութեան։
ԴԵՂԻ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ՝ Պ. Պ. ՇԱՌԼԷ ՌՈՊԵՐ, նախկին պետական խորհրդական, ՏՆՕՐԷՆ
Պատուոյ Ժ. ՍԸՌԻԶ, նախկին եղջիական քրնիչ, ԴԵՐ-ՏՆՕՐԷՆ

Պ. Պ.
Ս. ՀԷՅՄՍԸՆ, հաշիւներէ և Ընկ. գրամատեարց տուչն։
Ֆ. ՄԻՇՕ, նախկին նախագահ Սենի Աբեւորական դատարանին, վարիչ Ֆրանսական Պանքայի, վարչ Ֆրանսական Հիւսիսային երկաթուղւոյն։
Հ. ՄԻՐԱՊՈ, Միրաբօ Բաքար, Բիւրարի և Ընկ. գրամատեարց տուչն։
Ա. ԹԻԹԻՆԷՅՍԸՆ, Լանտի երկաթուղեաց Ընկերութեան վարիչ։
Ա. Վ.ԷՐՆ, Վ.էրն և Ընկ. գրամատեարց տուչն, վարիչ Ֆրանսական պանքայի, տեսուչ Ֆրանսայի Հիւսիսային երկաթուղեաց ընկերութեան, վարիչ Օսմ. պանքայի։
ԿԵՆԱՑ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ՝ Պ. Պ. ԱԼՊԷՐ ՖՈՒ, ՏՆՕՐԷՆ
ԷՕԺԵՆ ԼԸ ՍԷՆ, ԴԵՐ-ՏՆՕՐԷՆ

ԿԵՆԱՑ ԺԻՐՔ
ՀԻՄՆԵԱԼ 1829ԻՆ

Դրամագլուխը	Ֆր. 10,000,000
Գահեստի դրամ.	» 93,8
[illegible] համար վճարած	» 59,000,000
Ապահովագրեալ գումար	» 243,580,000

Ընկերութեան դրամատեարը ի Կ. Պոլիս. ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

Մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել առ Մասնաւոր Տնօրէնն Կ. Պոլսոյ, ՍԻՄՈՆ ՔԱՅՍԷՐԼԵԱՆ, Կալաթիա, Մահմուտիէ փողոց, Քամանտո Պանգայի դիմաց, [illegible]սեան խան, Թիւ 2